

Szegedi Ítéltábla

Az ügy száma:

Pf.II.20.326/2023/6.

A felperesek:

(I. r. felperes neve) (lakcím) I. rendű

(II. r. felperes neve) (lakcím) II. rendű

(IV. r. felperes neve) (lakcím) IV. rendű

A felperesek képviselője:

Dr. Erdélyi Leonóra (cím.) I., II., IV. rendűért

Az alperes:

Magyar Biztosítók Szövetsége (székhely.)

Az alperes képviselője:

Pozderka és Társai Ügyvédi Iroda (iroda címe; ügyintéző: dr. Pozderka Gábor ügyvéd)

A per tárgya:

kártérítés és sérelemdíj megfizetése

Az elsőfokú bíróság neve és a határozat száma:

Gyulai Törvényszék 5.P.20.165/2020/161/II.

A fellebbezést benyújtó felek és a fellebbezések száma:

I. rendű felperes, 5.P.20.165/2020/165.

alperes, 5.P.20.165/2020/163., 166.

R É S Z Í T É L E T

Az ítéltábla az elsőfokú bíróság részítéletének nem fellebbezett részét nem érinti, megfellebbezett rendelkezéseit részben – a protézis költségének felmerült önrészére, a gondozás és a háztartási kisegítés költségeire, a közlekedési többletköltségekre, a jövedelempótló járadékra, valamint a protézis járadékra kiterjedően – hatályon kívül helyezi, és az elsőfokú bíróságot ebben a keretben az érdemi tárgyalási szaktól új eljárásra és új határozat hozatalára utasítja.

Az I. rendű felperes javára fizetendő elsőfokú perkoltség összegét 1.192.025 (egymillió-egyszázkilencvenkettőezer-huszonöt) forintba leszállítja.

Mellőzi az I. rendű felperes elsőfokú eljárás illeték fizetésére kötelezését és az I. rendű felperes keresetével összefüggésben felmerült állam terhén maradó illeték összegét 786.900 (hétsszáznyolcvanhatezer-kilencsszáz) forintba leszállítja.

Egyebekben az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyja.

Kötelezi az alperest, hogy 15 napon belül fizessen meg az I. rendű felperesnek 188.468 (egyszáznyolcvannyolcezer-négyszázhatvannyolc) forint, a II. rendű felperesnek 90.000 (kilencvenezer) forint másodfokú perkoltséget.

Az elsőfokú ítélet hatályon kívül helyezett rendelkezésével kapcsolatban az I. rendű felperes másodfokú perkoltségét 522.732 (ötszázhuszonkettőezer-hétsszázharminckettő) forintban, az alperesét 625.056 (hatszázhuszonötezer-ötvenhat) forintban állapítja meg.

Megállapítja, hogy a feljegyzett fellebbezési eljárás illetékből 1.325.000 (egymillió-háromszázhuszonötezer) forint az állam terhén marad.

A részítélet ellen fellebbezésnek nincs helye.

Indokolás

A tényállás

[1] Az I. és IV. rendű felperesek a II. és a per folyamán elhunyt III. rendű felperesek gyermekei. Az édesanya (a továbbiakban: III. rendű felperes) német anyanyelvű osztrák állampolgár volt. A felperesek Ausztriában születtek: az I. rendű 1995-ben, a II. rendű 1965-ben. A család nem sokkal az I. rendű felperes születése után költözött Magyarországra. Az I. rendű felperes a (X) Egyetemen szerzett 2016 decemberében környezetgazdálkodási agrármérnök Bsc diplomát, 2017 februárjában pedig ugyanitt megkezdte tanulmányait mesterképzésen is. Aktív, sportos életet élt: vadászott, snowboardozott, küzdősportokat folytatott. A családtagok közötti viszony harmonikus, bensőséges volt.

[2] A felperesek 2017. december 22-én Ausztriába indultak egy Toyota RAV4 típusú személygépkocsival, amit a II. rendű felperes vezetett. Az M0 autót és az M5 autópálya csomópontjában a gépjármű gumibroncsa defektet kapott. Ezt észlelve a II. rendű felperes a járművel a műsszaki leállósávra húzódott. Úgy állt meg, hogy a személygépkocsi eleje a

leállósávban volt, bal hátsó része azonban 0,9 métert elfoglalt a külső forgalmi sávból. Ezután az I. és II. rendű felperesek kiszálltak a gépjárműből kiszálltak és a csomagterében lévő csomagokat kezdték kipakolni a műszaki leállósávra, hogy hozzáférjenek az elakadásjelző háromszöghöz, valamint a pótkerékhez.

[3] (személy neve) más személy tulajdonát képező, a németországi székhelyű (S.) biztosítónál kötelező felelősségbiztosítással rendelkező személygépkocsival ugyanekkor közlekedett legalább 60 km/h sebességgel az M0 autótűt 90457 számű felhajtóján a külső forgalmi sávban az M5 autópálya irányából az M0 autótűt felé. Amikor az M0 autótűra felhajtás során észlelte a II. rendű felperes álló személygépkocsiját, a baleset elkerölése érdekében járművét jobbra kormányozta és fékezett, de az a havas-jeges felületű műszaki leállósávon megcsúszott, a jobb oldali szalagkorlátnak ütközött, majd onnan tovább sodródott és mintegy 55 km/h sebességgel nekiütközött a felperesi gépjármű és a szalagkorlát között tartózkodó I. rendű felperesnek, akit a Toyotának lökött. Az I. rendű felperes a két gépjármű közé szorult.

[4] A baleset oka az volt, hogy (személy neve) közlekedési szabályt szegett, megkésve vette észre a számára egyébként 90-100 méterről objektíve észlelhető felperesi gépjárművet. Késedelem nélkül észlelés és normál lassító fékezés alkalmazásával személygépkocsija az ütközés előtt megállítható lett volna, vagy legalább 0,7 méter oldaltávolságot tartva elhaladhatott volna a II. rendű felperes gépkocsija mellett a külső forgalmi sávban. A II. rendű felperes műszaki hibás személygépkocsijának leállításával nem akadályozta a közúti forgalom elhaladását, közlekedési szabályszegést nem követett el.

[5] Az I. rendű felperest erősen kivérzett, eszméletlen állapotban szállították a budapesti (...) Kórházba. Ott diagnosztizálták, hogy a baleset következtében a jobb combcsont darabos törését, a jobb oldali sípcsont és szákapocscsont haránttöréseit, a jobb külboka törését, a jobb alsó végtag zúzott sérülését, a bal combcsont darabos törését, a bal comb izomzatot is érintő roncsolt sebzését, keményburok alatti és lágyburokok közötti vérzést, agyzúzódást, valamint agyi idegszál károsodást szenvedett. Jobb alsó végtagjának sérülései lábának amputációját tették szükségessé. Baleseti sérülései (a jobb alsó baleseti eredetű amputációja és a bal oldali térdízületben kialakult mozgáscsökkenés) miatt nála maradandó fogyatékoság alakult ki, ami 70 %-os munkaképesség-csökkenést eredményezett.

[6] A baleset után mintegy két hónapot töltött Magyarországon kórházban, hosszabb ideig kómában, illetve életveszélyes állapotban. Állapotához képest különböző beavatkozásokat hajtott végre rajta egyebek mellett kialakult bakteriális fertőzése miatt. Gyógykezelése költségeit a magyar társadalombiztosítás viselte. Amikor annyira felépült, hogy a kórházból elbocsátották, a szülők néhány napig magyarországi otthonukban ápolták, majd kb. három hétig komplex kórházi rehabilitációban részesült Budapesten. Ezután újabb három hétig ápolták otthon. A IV. rendű felperes is részt vett a terápiában.

I.

[7] Az I. rendű felperes baleset kapcsán felmerült kárai, sérelmei az alábbiak voltak:

Németországi kezelés

[8] Mivel a további rehabilitációt a hosszú várólista miatt nem vehették igénybe azonnal Magyarországon, az I. rendű felperest a németországi Markgröningenben lévő OKM Ortopédiai Klinikára szállították. Itt folytatták rehabilitációját és ideiglenes protézist kapott. Kezelésének költsége 25.035,38 euró volt, amit az I. rendű felperes a klinikának megfizetett. Az összegből az alperest képviselő (C.) Kft. 17.524,77 eurót megtérített.

Protézis

[9] Ezután rehabilitációját Svájcban folytatták, mert - kettős állampolgárságára tekintettel - ott egészségbiztosítási szerződést kötött. Ott rendelte meg az (O.) Ag-tól a Genium X3 típusú protézisét, amelynek ára 75.926,5 svájci frank volt. Ebből a társadalombiztosító 35.796,20 svájci frankot térített meg, míg az I. rendű felperes 40.130,30 svájci frankot viselt. Ez utóbbi összegből az édesanyja számlájáról utaltak át 35.773,06 eurót.

[10] A gyártó termékismertetője szerint a protézisnél alkalmazott térdízület más protézissel szemben számos előnnyel rendelkezik. Fiziológiásabb és szimmetrikusabb járást tesz lehetővé, segítségével a mindennapi élet 45 vizsgált tevékenysége könnyebben és biztonságosabban végezhető. Statisztikailag szignifikáns javulást eredményez a felsőtest mozgékonyságában, egyensúlyában és kitartásában. Az optimalizált fiziológiás járás kíméli a mozgásszerveket. Az eszköz sokoldalúan támogatja a sík, az emelkedő és a lejtős terepen való közlekedést, számos mozgásbeli és helyzetváltoztatást intuitív módon felismer és a funkciót anélkül aktiválja, hogy a felhasználónak a természetes mozgásmintázattól eltérő mozdulatot kellene végzenie. Emellett különböző felhasználó-specifikus funkciók beállítására is lehetőség van.

[11] Az I. rendű felperes a protézissel képes gépkocsit vezetni és gyalogosan járni, az esti órákban, hazatérése után azonban azt le kell vennie, mert elfárad. A protézist a gyártó utasítása szerint – összhangban az uniós szabályozással – hat évente cserélni kell. Nem használható, ha elérte a maximális időtartam végét.

Gyógykezelésekre szállítások költsége

[12] Miután az I. rendű felperest a markgröningeni kórházból elbocsátották, a III. rendű felperessel annak Ausztriában, Feldkirchben élő testvéréhez költöztek. Innen a III. rendű felperes 2018. június 11. és július 31. között kilenc alkalommal vitte gyógykezelésre Abtwillba. Ennek során alkalmanként 260 km-t tettek meg. Az I. rendű felperes 2018. augusztus 1. óta a Feldkirchtől 30 km-re lévő svájci Widnauban él nagynénjénél, ahonnan a kezelések helyszínére alkalmanként 244 km-t utazik. Édesapja a II. rendű felperes 2018. július 11. és december 5. között 12 alkalommal szállította őt a St. Gallen-i kórházba ambuláns vizsgálatra, ami egyenként 214 km-es út volt. Az utazási költségek 623.500 forintot tettek ki.

Látogatási költségek

[13] Az I. rendű felperest szülei 2018. április 4-én Németországba vitték. A II. rendű felperes 2018. április 10-én Magyarországra utazott, majd április 20-án visszatért Németországba, hogy meglátogassa az I. rendű felperest a markgröningeni kórházban. Repülőjegyéért 391,44 eurót fizetett. Április 20-án a IV. rendű felperes is Zürichbe repült. Április 19-én a II. és IV. rendű felperesek egy budapesti hotelben szálltak meg, szállásköltségük 72.901 forint volt. 2018. április 21-én a II. és III. rendű felperesek egy éjszakát töltöttek egy Markgröningenhez

közeli ludwigsburgi hotelben, ahol 150 euró szállásdíjat fizettek. A II. rendű felperes április 22-én visszautazott Magyarországra repülővel, ami 270 svájci frankba került. 2018. május 1-jén újra ki-, majd hazautazott, repülőjegye 147.000 forint volt.

Elmaradt jövedelem (keresetvesztés)

[14] Az I. rendű felperes 2019 januárjában szerzett volna diplomát, tanulmányait azonban a baleset miatt csak 2020-ban tudta befejezni. Nővényorvosi mesterdiplomát kapott.

[15] 2020. október 2-án munkaviszonyt létesített Svájcban nővényorvos-látogató munkakörben. Havi bére 5000 svájci frank, amelyből havonta 350 svájci frankot levonnak a szolgálati gépjármű magáncélú használatáért. 13. havi fizetést is kap. Éves bruttó munkabére 65.000 svájci frank. Öregségi nyugdíjra, túlélő hozzátartozói és rokkantsági biztosításra, keresőképtelenségi járulékra, munkanélküliségi biztosításra havonta összesen 320 svájci frankot vonnak le a jövedelméből. Ehhez további levonások társulnak, amelyeket a bérjegyzéken feltüntetnek.

[16] Szolgálati gépjárműve automata váltós, de egyébként hagyományos kialakítású, amelyet a protézis segítségével vezet.

Gondozás és háztartási kisegítés költsége

[17] Az I. rendű felperes munka után kerekesszéket használ, mert a protézis viselését ilyenkor már fárasztónak érzi. Nem képes elvégezni a takarítást, az ágyneműcserét, a főzést, az állás nehezére esik, ebben segítséget kap. A kerekesszékből nem éri el a főzőlapot.

Közlekedési többletköltség

[18] Az I. rendű felperes hetente két-három alkalommal személygépjárművel látogatta a III. rendű felperest annak haláláig. Ahhoz, hogy a határ másik oldalán lévő Feldkirchig tömegközlekedéssel eljusson, többször át kellett volna szállnia és többszáz métert gyalogosan vagy kerekesszékekkel kellett volna megtennie. A protézissel nem tud kerékpározni.

[19] A protézis fel- és levételével kapcsolatos rutin, a csonk ápolása naponta több órás elfoglaltságot jelent.

Megváltozott életminőség

[20] Az I. rendű felperes a felépülése után is tapasztal koncentrációs zavarokat, a fejben számolás nehézséget okoz a számára. Előfordul, hogy figyelme elkalandozik. Memóriája romlott, munka közben szükséges, hogy írásos vagy hangjegyzeteket készítsen.

[21] A baleset után barátnője elhagyta, magyarországi barátaival online tart kapcsolatot. Svájcban nem volt képes szociális kapcsolatokat kialakítani részben idő hiányában, részben mert a baleset nyomán zárkózottabb, befelé fordulóbb lett. Szabadidős tevékenységet nem igazán tud végezni.

[22] Svájcban hetente, kéthetente járt pszichiáterhez, gyógyszert szedett, amelytől kissé javult a hangulata.

[23] Az I. rendű felperes jó munkaképességű, jó szervező, fékezett személyiség, aki igyekszik a környezetéhez alkalmazkodni, a baleset következtében mégis a rossz sorsmegoldás határán mozog. Nagyfokú befelé fordulás jellemzi, ami érzelmi, lelki elsivárosodással jár. Környezetétől visszahúzódik, hangulata diszfóriás. Önbizalomcsökkenés, csökkentértékűség tudat jellemzi. Valódi érzéseit igyekszik elrejteni, ami plusz terhet jelent a számára. A III. rendű felperes elvesztése tovább súlyosbította amúgy sem kiegyensúlyozott állapotát. Szellemi hanyatlása elmeorvosi szempontból nem állapítható meg. Érzelmi, hangulati állapota lassan, de folyamatosan romlik. A feladástól az tartja vissza, hogy nem akar a családjának csalódást okozni. Maradandó fogyatékosága miatt az élet minden területén nehézségekbe ütközik. Az általa kedvelt sportokat, szabadidős elfoglaltságait nem tudja gyakorolni, szociális kapcsolatai a családjára szűkültek. Önbizalomhiánya párkapcsolat kialakításában is gátolja. Egyedül a munkáját élvezi.

[24] Részére az alperest képviselő (C.) Kft. több részletben összesen 8.731.804 sérelemdíjat fizetett meg. Ezen felüli igénye 5.268.196 forint.

II.

A II. rendű felperes költségei

[25] A II. rendű felperes tulajdonát képező, balesetet szenvedett személygépkocsit a baleset napján autómentő szállította el, ezzel összefüggésben a II. rendű felperes 176.174 forintot fizetett ki. A javítás költsége 3.591.203 forint volt, amelyből a II. rendű felperest terhelő önrész 364.307 forint. Az ezt meghaladó költséget a Casco biztosítás fedezte.

Megváltozott életminőség

[26] A II. rendű felperes főként az I. rendű felperes balesete, pszichés állapota, majd a gyógykezelése során átélt trauma miatt egyre mélyülő lehangoltsággal, aggodalmaskodásra való hajlammal, bizonytalan jövőképpel küzd. Társas kapcsolatai leépültek, visszahúzódóvá vált, örömképessége csökkent, energiahíánnyal küzd. A munka tölti ki az életét azért, hogy segíthessen az I. rendű felperesen, de egyre kevesebb az ereje. Fia jövőjét bizonytalannak látja, ami frusztráltságot fokozza. A baleset miatt átélt traumát nem tudta feldolgozni, személyisége beszűkült. Feszültsége, szorongásérzése, bizonytalansága a későbbiekben depresszív tünetekhez vezethetnek, amiknek előjelei már mutatkoznak.

A kereseti kérelmek és az ellenkérelem

I.

Az I. rendű felperes kereseti kérelme

[27] Az I. rendű felperes keresetében kérte, a bíróság kötelezze az alperest 44.094,44 euró és ennek 2019. február 22-től a kifizetésig a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény (a továbbiakban: Ptk.) 6:48. § (1) bekezdésében foglalt kamata; 88.481,50 svájci frank és

ennek 2020. március 1-től a kifizetésig járó, a Ptk. 6:48. § (1) bekezdésében foglalt kamata; 1.019.090 forint; valamint összesen havi 3630 svájci frank járadék megfizetésére. Elsőfokú perköltséget a jogi képviselőjével kötött megállapodás alapján 1.067.000 forint + áfa, továbbá tárgyalásonként 50.000 forint + áfa összegben és a jogi képviselő igazolt készkiadásainak megfelelő összegben igényelt. Emellett érvényesítette a pert megelőzően keletkezett okiratok fordítási díját, 561.654 forintot.

[28] Az alperes ellenkérelme az I. rendű felperesi kereset elutasítására irányult.

[29] Az I. rendű felperes keresete és az alperes ezzel szembeni védekezése tételekre bontva az alábbi:

Németországi kezelés

[30] Az I. rendű felperes ezen a címen 7510 euró igényt érvényesített. Érvelése szerint a kórházból való elbocsátását követően Magyarországon rövid időn belül nem tudták rehabilitációs kezelésben részesíteni, ezért vette igénybe a németországi ellátást.

[31] Az alperes vitatta e kereseti kérelem jogalapját. Védekezése szerint az I. rendű felperes azon magatartásából származó többletköltség, hogy a magyar társadalombiztosítás helyett – saját döntése alapján – költséggel járó külföldi egészségügyi ellátást vett igénybe, nem hárítható át rá. Az elvégzett beavatkozások körét és költségét nem tette vitássá.

Protézis

[32] Az I. rendű felperes a megvásárolt protézis árának társadalombiztosítás által nem finanszírozott részét, 35.773,06 eurót követelt kártérítésként. Arra hivatkozott, hogy korábbi aktív életmódjára tekintettel indokolt a legmagasabb szintű protézis beszerzése, ami egyben lehetővé teszi, hogy dolgozzon, autót vezessen.

[33] Az alperes mind jogalapjában, mind összegében vitatta a követelést. Módosított ellenkérelme szerint az I. rendű felperes számára egy alacsonyabb szintű protézis használata indokolt. Három aktivitási szintet jelölt meg, amelyekhez eltérő protézis ajánlott. Kifejtette, az alacsony aktivitási szinthez rendelt protézis rövid távú helyváltoztatást tesz lehetővé, segédeszközzel beltérben biztonsággal használható, kültérben viszont csak segítséggel. Ez a protézis könnyen le- és felvehető, kis súlyú, egyszerűen használható, nem igényel nagy izomerőt. A mérsékelt aktivitási szintű protézist kül- és beltérben egyaránt biztonsággal lehet használni, kisebb akadályok leküzdésére és váltakozó sebességgel való járásra is megfelelő. Az ilyen aktivitási szinthez ideális protézis folyamatos, biztonságos illeszkedést biztosít és maximális kényelmet nyújt az egész napos használat során. A magas aktivitási szintű páciens részére alkalmas protézis az, amellyel képes folyamatosan változtatni járása sebességét, egyenetlen talajon is biztonságosan közlekedik és járás közben akadályokat is le tud küzdeni. A dinamikus járáshoz szükség van olyan alkatrészekre, amelyek képesek alkalmazkodni a folytonosan változó környezethez és a páciens aktivitásához. Úgy vélte, az I. rendű felperes protetizálási szintje ezt a mértéket nem éri el.

Gyógykezelésre szállítások költségei

[34] Az I. rendű felperes 623.600 forint megtérítését igényelte az ambuláns vizsgálatokra történt szállítások költségeként. Állította, az e célból megtett távolság összesen 12.472 km.

Kilométerenként 50 forint költséget számolt el, amit 8,6 liter/100 km fogyasztási normával, 400 forint/liter benzinárral és 16 forint amortizációs költséggel kalkulált.

[35] Az alperes vitatta a követelést jogalapjában és összecszerűségében is. Arra hivatkozott, hogy nem hárítható rá az a többletköltség, ami annak következtében állott elő, hogy az I. rendű felperes a költséggel járó külföldi egészségügyi ellátást vette igénybe. Álláspontja szerint ezzel megsértette kárenyhítési kötelezettségét. Kifogásolta, hogy az I. rendű felperes nem vezette le, miért számolt minden alkalommal 400 forint literenkénti benzinárral és 16 forint/km normaköltséggel.

Látogatási költség

[36] Az I. rendű felperes látogatási költség megtérítéseként érvényesítette azokat az útköltségeket, amelyek azzal kapcsolatosan merültek fel, hogy családtagjai Markgröningenben látogatták. Erre alapítva 395.490 forintot és 811,44 eurót követelt.

[37] Az alperes az igényt a gyógykezelésre szállítások költségeinél ismertetett indokokkal tette vitássá.

Gondozás költsége

[38] Ezen a címen az I. rendű felperes 2021. január 1-jétől havi 750 svájci frankot követelt. A peren kívüli kárrendezés keretében erre a célra a 2018 márciusától 2020. december 31-ig tartó időszakra 1.484.175 forintot kapott. Előadása szerint hozzátartozói végzik a gondozását, de ez egész életében nem elvárható, a későbbiekben ezért majd piaci árat kell fizetnie. Csatolta egy svájci ápolóközvetítő iroda kalkulációját. Eszerint – alacsony költségvetéssel – havi 2179,32 svájci frank nettó bér mellett lehetne igénybe venni ápolói szolgáltatást.

[39] Az alperes kétségbe vonta, hogy az I. rendű felperes gondozásra szorul. Véleménye szerint orvosszakértői kérdés, melyek azok a tevékenységek, amiket nem képes maga körül ellátni. Összecszerűségében arra hivatkozva vitatta az igényt, hogy a gondozási tevékenység nem igényel szaktudást, ezért professzionális ápoló szakszolgálat költségei nem érvényesíthetők. Okfejtése szerint legfeljebb a helyben gondozási szolgáltatást végző munkavállalók béréből lehetne kiindulni, de azt is csökkenteni kell, mert a hozzátartozó ezt a tevékenységet nem hivatásos szinten nyújtja. A mérlegelés alapja a svájci nettó minimál óradíjat nem haladhatja meg. Ennek mértékét nem közölte.

Háztartási kisegítés költsége

[40] Az I. rendű felperes ezen a címen 2021. január 1-jétől havi 750 svájci frank járadékot igényelt. Azzal érvelt, hogy amikor a munkából hazaér, a protézist le kell vennie és pihennie kell. Mivel ilyenkor kerekesszéket használ, házimunkát gyakorlatilag nem tud végezni. Állította, hogy fizikai állapotánál fogva a nehezebb munkákat is képtelen ellátni.

[41] Az alperes vitatta a háztartási kisegítés szükségességét. Kiemelte, az I. rendű felperes nem jelölte meg, melyek azok a tevékenységek, amiket nem képes elvégezni, így tényállítás hiányában nem tud részletesebb védekezést előadni. Vitatta azt is, hogy kevesebb háztartási munkát végez, mint a balesete előtt és hogy naponta másfél óra házimunka adódik. Ezzel összefüggésben is hivatkozott arra, hogy nem helyes professzionális szolgáltató áraiból kiindulni, mert annak díját számos felmerülő költségre tekintettel kalkulálják. Úgy vélte, a

házzvezetői tevékenységet végző munkavállalók helyben szokásos nettó bérét kell alapul venni, de ezt is csökkentett összegben, mivel e munkavállalók a foglalkozásukat hivatásosan űzik. Emellett a mérlegelés alapja a svájci nettó minimál óradíjat nem haladhatja meg. A figyelembe venni kért összeget nem jelölte meg, állítási szükséghelyzetre nem hivatkozott.

Közlekedési többletköltség

[42] Az I. rendű felperes erre alapítottan havi 60 svájci frank megtérítését követelte. Kérte értékelni, hogy a protézissel kerékpározni nem tud, tömegközlekedést pedig csak rövid szakaszon képes igénybe venni. Előadása szerint a III. rendű alperest látogatta a lakóhelyétől mintegy 30 km-re fekvő Feldkirchben, ami többszöri átszállást, hosszú gyaloglásokat és várakozást igényelt a megállóban. Az emiatt keletkező többletköltséget 1,32 svájci frank literenkénti benzinárral, havonta 40 liter benzinfelhasználással számította 52,80 svájci frankban, amit kiegészített 7,80 svájci frank szerviz- és amortizációs költséggel.

[43] Az alperes vitatta az erre irányuló keresetet jogalapjában és összegében is. Nem fogadta el az I. rendű felperesnek azt a tényelőadását, hogy képtelen tömegközlekedést használni és hogy megváltoztak a baleset előtti közlekedési szokásai.

Protézissel kapcsolatos járadék

[44] Az I. rendű felperes ezen a címen azért igényelt havi 520 svájci frank járadékot 2021. január 1-jétől, mert a protézist hat évente cserélni kell, aminek önrésze 37.500 svájci frank, ez 72 hónapra elosztva havi 520 svájci frankot jelent.

[45] Az alperes nem tette vitássá a protézis hatéves alkalmassági idejét és a csere szükségességét. Az ezen a címen előterjesztett keresetet arra hivatkozva kérte elutasítani, hogy nem bizonyított, miszerint a társadalombiztosítás csak a protézis árának mintegy a felét fizetné ki.

Elmaradt jövedelem (keresetvesztesség)

[46] Az I. rendű felperes arra hivatkozva érvényesített ezen a címen követelést, hogy a baleset és az azt követő hosszú felépülési idő miatt csak 17 hónapos késedelemmel tudott csak munkába állni. Kiesett jövedelmét 86.790,7 svájci frankban jelölte meg. Számításánál figyelembe vette havi nettó munkabérét (4054,41 svájci frank), valamint 13. havi bérét (6284,34 svájci frank), így keresetvesztése 17 hónapra 75.209,3 svájci frank, amit meg kell emelni 15 % személyi jövedelemadóval, követelése tehát 86.790,7 svájci frank. A bíróság anyagi pervezetését követően nyilatkozatát úgy módosította, hogy a 2019. június 1. - 2020. október 31. között eltelt 17 hónapra összesen 88.481,50 svájci frankot érvényesített.

[47] Az alperes e kereseti kérelem jogalapját módosított ellenkérelmében nem vitatta. Az összeget illetően arra hivatkozott, hogy a svájci munkabérek terhelő adókról és járulékokról sem neki, sem a bíróságnak nincs tudomása.

Jövedelempótló („erőmegfeszítési”) járadék

[48] Az I. rendű felperes módosított keresetében ezen a jogcímen 2020. november 2-től havi 1550,22 svájci frankot igényelt. Azzal érvelt, hogy a büntetőeljáráásban beszerzett

szakvélemény szerint munkaképesség-csökkenése 70 %-os, ennek ellenére teljes munkaidőben dolgozik, így jövedelme 30 %-át ereje megfeszítésével éri el, ami nem szolgálhat a kárért helytállni tartozó alperes javára. Számítását levezette. Állította, hogy havi fizetése – figyelembevve a 13. havi munkabért is – 4392,28 svájci frank, aminek 30 %-a, vagyis havi nettó 1317,68 svájci frank megtérítésére tarthat igényt, amelyhez képest a bruttó összeg 1550,22 svájci frank.

[49] Az alperes nem vitatta az erőmegfeszítés tényét és mértékét. Kifejtette azonban, hogy az nem önálló jogcím, és nem lehet megállapítani, hogy az I. rendű felperes munkakörének melyik az a része, amelyben erejét megfeszítve kell dolgoznia. Összecszerűségében amiatt vitatta e kereseti kérelmet, hogy az I. rendű felperes csak a bruttó bérét igazolta.

Sérelemdíj

[50] Az I. rendű felperes sérelemdíj címén 5.268.196 forint követelést érvényesített, valamint ennek 2017. december 22-től a kifizetésig járó késedelmi kamatait. Testi és lelki egészségének sérelme körében végtagvesztésére, műtéteire, esztétikai és hallássérülésére, a számára élete végéig szükséges ortopédiai és pszichiátriai kezelésekre hivatkozott. Emberi méltóságának megsértését illetően arra utalt, hogy életét a fogyatékoságának kell alárendelnie, korábbi szabadidős tevékenységeit nem folytathatja, mások segítségére szorul. Hangsúlyozta, rokkant emberként haláláig ki lesz szolgáltatva mások tolakodó figyelmének, hátrányos megkülönböztetésüknek. A jóhírnév sérelme kapcsán azzal érvelt, hogy az emberek egy része mindig is nyomoréknak fogja nevezni.

[51] Az alperes álláspontja szerint harmadik személyek személyiségi sértéseiért nem tartozik helytállási kötelezettséggel. Nem vitatta a testi épséghez és az egészséghez fűződő jog sérelmére alapított sérelemdíj jogalapját, de összegét eltúlzottnak tartotta: a már teljesített 8.731.804 forint elégséges az I. rendű felperest ért sérelmek kompenzálására.

II.

A II. rendű felperes kereseti kérelme

[52] A II. rendű felperes keresetében kérte, kötelezze a bíróság az alperest 3.000.000 forint sérelemdíj és annak 2017. december 22-től a kifizetésig járó törvényes mértékű késedelmi kamatai megfizetésére. Ezenfelül 534.829 forint kártérítést igényelt és annak 2018. május 16-tól a kifizetésig járó törvényes mértékű késedelmi kamatát. Perköltségigényt is előterjesztett.

[53] Sérelemdíj iránti keresetének jogalapjaként az általános személyiségvédelmi klauzulát hívta fel, ezenkívül lelki egészségének megsértésére hivatkozott. Előadása szerint a baleset óta alvási nehézségekkel küzd. A baleset után magára maradt, idejét és energiáját fia, az I. rendű felperes gyógyulása emészti fel. Úgy érzi, az átélt trauma vele marad élete végéig.

[54] Kártérítési igénye a balesettel összefüggésben a gépjárműben bekövetkezett és a Casco biztosítás által nem fedezett önrész, valamint a meghibásodott gépjármű szállításának költsége.

[55] Az alperes a sérelemdíj és a kártérítés jogalapját nem tette vitássá. Az igényelt összeg kapcsán azt emelte ki, hogy a II. rendű felperest a helytelen megállás miatt felelősség terheli a baleset bekövetkeztében. Vitatta a megjelölt javítási költséget is.

[56] A III. rendű felperes a per folyamán elhunyt.

[57] A IV. rendű felperes keresetében 3.000.000 forint sérelemdíj és 253.106 forint perköltség megfizetésére kérte kötelezni az alperest. Keresetét az elsőfokú bíróság 5.P.20.165/2020/105. számú részítéletével elbírálta. A részítéletet a Szegedi Ítéltábla Pf.20.335/2022/8. számú részítéletével helybenhagyta.

Az elsőfokú bíróság részítélete

[58] Az elsőfokú bíróság részítéletével kötelezte az alperest, hogy fizessen meg az I. rendű felperesnek

- 7510,61 eurót és annak 2019. február 22-től a kifizetésig járó, a késedelemmel érintett naptári félév első napján az Európai Központi Bank által meghatározott jegybanki alapkamattal megegyező mértékű késedelmi kamatát, az adott naptári félév teljes tartamára;
- 35.773,06 euró, valamint ennek az előbbiekkel egyező tartamú és mértékű késedelmi kamatát;
- 623.600 forintot;
- 395.490 forintot;
- 541,44 eurót;
- 270 svájci frankot;
- 88.481,50 svájci frankot és ennek 2020. március 1-jétől a kifizetésig járó, a késedelemmel érintett naptári félév első napján érvényes, a Svájci Nemzeti Bank által meghatározott jegybanki alapkamatnak megfelelő mértékű kamatát.

2021. január 1-jétől minden hónap 10. napjáig esedékesen havonta 150 svájci frank gondozási járadék megfizetésére kötelezte az I. rendű felperes részére. A 2021. január 1. és 2023. szeptember 25. között lejárt 4950 svájci frank 15 napon belüli megfizetését is elrendelte.

Kötelezte az alperest, hogy fizessen meg a felperesnek az előző járadék szerinti kezdő időponttól és teljesítési határidővel 450 svájci frank háztartási járadékot. A 2021. január 1. és 2023. szeptember 25. között lejárt 14.850 svájci frank megfizetését 15 napos határidővel rendelte el.

Kötelezte az alperest, hogy fizessen meg a felperesnek a fenti járadékokkal egyező kezdő időponttól és teljesítési határidővel 25 svájci frank utazási többletköltség járadékot. A lejárt járadék összegét 825 svájci frankban határozta meg és annak teljesítésére 15 napos határidővel kötelezte az alperest.

2025. február 1-jétől havonta előre, minden hónap 10. napjáig 520 svájci frank járadék megfizetésére kötelezte az I. rendű felperes részére.

5.268.196 forint sérelemdíjban és annak 2017. december 22-től a kifizetésig járó, a késedelemmel érintett naptári félév első napján érvényes jegybanki alapkamattal megegyező mértékű késedelmi kamatában marasztalta az alperest.

Ezt meghaladóan az I. rendű felperes keresetét elutasította.

Kimondta, hogy az elsőfokú ítélet járadék megfizetésére kötelező rendelkezései előzetesen végrehajthatók.

Kötelezte az alperest, hogy fizessen meg az I. rendű felperesnek 2.249.104 forint perköltséget. Az I. rendű felperest 258.000 forint elsőfokú eljárási illetékben marasztalta.

Megállapította, hogy az I. rendű felperes keresetével összefüggésben felmerült 1.032.000 forint, valamint a II. rendű felperes keresetével összefüggésben felmerült 66.000 forint elsőfokú eljárási illeték az állam terhéen marad.

Az I. rendű felperest 68.884 forint, az alperest pedig 273.940 forint megfizetésére kötelezte az állam javára.

Kötelezte az alperest, hogy fizessen meg a II. rendű felperesnek 3.000.000 forint sérelemdíjat, valamint 540.481 forint kártérítést és ezen összegek 2017. december 22-től a kifizetésig járó, a késedelemmel érintett naptári félév első napján érvényes jegybanki alapkamatnak megfelelő kamatát az adott naptári félév teljes tartamára.

Az alperest 308.500 forint elsőfokú perköltség megfizetésére kötelezte a II. rendű felperes részére.

Ugyancsak kötelezte, hogy fizessen meg az államnak felhívásra 207.793 forintot.

[59] Határozatának indokolásában idézte a Ptk. 6:535. § (1) bekezdését és a 6:536. § (1) bekezdését, mint a jogvita elbírálásának alapjául szolgáló jogszabályhelyeket.

[60] Az érdemi jogi indokolást megelőzően előrebocsátotta: úgy értékelte a szakértő passzivitását, sorozatos késedelmeit, az ennek ellenére hiányosan előterjesztett szakvéleményt, azt, hogy a kiegészítésről rendelkező végzésnek nem tett eleget, továbbá hogy a szóbeli tárgyalási meghallgatás előtt mindössze három nappal jelezte akadályoztatását, hogy további közreműködése az egyébként is extrém hosszú elsőfokú eljárást olyan mértékben húzná el, ami már a felek tisztességes eljáráshoz fűződő jogát sértené. Miután a szakvélemény hiányosságait nem sikerült kiküszöbölni, azt kirekesztette a bizonyítékok köréből. Mindazonáltal úgy ítélte meg, hogy további szakértői bizonyításra nincs szükség, mert az egyéb bizonyítékok – kiemelten a pszichiáter és pszichológus szakértők egyesített véleménye, az I. rendű felperes gyógykezelésére vonatkozó iratok, valamint a személyes meghallgatás során szerzett közvetlen észlelés – mérlegelésével a releváns tényállás megnyugtatóan megállapítható. Erre tekintettel az orvosszakértői bizonyítást a polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény (a továbbiakban: Pp.) 276. § (5) bekezdése alapján mellőzte.

I.

Az I. rendű felperes kereseti kérelmeiről való elsőfokú döntés indokai:

Németországi gyógykezelés

[61] Az elsőfokú bíróság részítéletében leszögezte, hogy az alperes 11. számú írásbeli ellenkérelmében nem vitatta e költségek szükségességét és mértékét, amelyeket alátámasztanak a keresetlevél mellékleteként csatolt számlák is összesen 25.035,38 euró értékben, amiből az alperes 17.524,77 eurót peren kívül megfizetett. Utalt arra, hogy 12. számú végzésével az alperes tudomására hozta, köztudomásúnak tekinti, hogy a magyar állami egészségügyben a rehabilitációs kezelések hozzáférése korlátozott, várólisták alakultak ki, ezért őt terhelte annak bizonyítása, hogy lett volna Magyarországon olyan gyógyintézet, amelyben az I. rendű felperes megkaphatta volna ugyanazt a kezelést, mint Németországban. Miután az alperes ilyen bizonyítást nem ajánlott fel, a meg nem térített költség megfizetésére kötelezte. A kamatfizetés kezdő időpontjaként – bár az már 2018-ban esedékessé vált – az I.

rendű felperes által meghatározott időpontot fogadta el. Jogalapként a Ptk. 6:48. § (1) bekezdésére utalt.

Protézis

[62] Az elsőfokú bíróság arra az álláspontra helyezkedett, hogy a protézis alkalmasságának és szükségességének megítélése nem szakértői kérdés, ezért az e körben már elrendelt bizonyítást mellőzte. Kifejtette: a teljes kár megtérítése a gyakorlatban azt jelenti, hogy a károsultat olyan helyzetbe kell hozni, mintha nem érte volna kár. Az I. rendű felperes esetében ez nyilvánvalóan lehetetlen, belátható, hogy egy modern és fejlett technológiát képviselő protézis sem képes azt a szintet elérni, amit az ember lába funkcionálisan képvisel. Megállapította, hogy protetizálási szintje a legmagasabb, mivel balesete előtt a korosztályára általában jellemzőt is meghaladóan sportos életmódot folytatott, ami a teljes kártérítés alapját kell képezze. Rámutatott arra is, az, hogy a társadalombiztosítás nem teszi lehetővé az ilyen protézis teljeskörű finanszírozását, azon alapul, hogy az az alapvetően átlagos sérülések, betegségek miatti terhek közös viselését célzó kockázatközösség, ami azonban nem jelenti, hogy az alkalmazott terápiás eszköz szükségtelen, vagy egészségügyi szempontból indokolatlan. Mérlegelte, hogy az I. rendű felperes dolgozik, naponta akár több száz kilométert vezet egy hagyományos kialakítású gépkocsiban. Elemi igénynek tartotta, hogy ehhez funkcionálisan alkalmazkodó, egésznapos használat során is relatíve kényelmes protézist viselhessen, amely alkalmas egyben arra, hogy a szabadidő eltöltése során változatos mozgásra tegye képessé. Kiemelte, az alperes a bíróság felhívása ellenére nem tett konkrét tényállítást arra, volna-e olyan olcsóbb protézis, ami ezeknek a céloknak megfelel, ezért nem lehet arra következtetni, hogy a használt segédeszköz indokolatlan. Mindezek alapján – figyelemmel az I. rendű felperes személyes körülményeire, a balesetet megelőző életmódjára, életkorára, az előtte álló várható élettartamra – az alperest az eddig meg nem térült költség, az önrész megfizetésére kötelezte 35.773,06 euró összegben. Megjegyezte, a marasztalás pénzneme euró, mert az alperes nem vitatta, hogy az összeget a III. rendű felperes eurószámlájáról utalták ki.

Gyógykezelésre szállítások költségei

[63] Az elsőfokú bíróság az erről való döntés során értékelte, hogy a felperesek már a baleset előtt is svájci-magyar kettős állampolgárok voltak, a III. rendű felperes pedig osztrák. Rokonaik Svájcban, illetve Ausztráliában éltek, azonban a határ két oldalán, szoros közelségben. Kézenfekvőnek találta ebben a helyzetben, hogy az I. rendű felperes a súlyos sérülése utáni rehabilitáció és gyógykezelés érdekében abba a hazájába költözzön, amely ezt magasabb szinten és megbízhatóbban tudja biztosítani, és ahol rokonaitól hatékonyabb fizikai és lelki támogatást kaphat. Rámutatott arra is, hogy a svájci gyógykezelés nem került többbe, mint a magyar, mert azt az I. rendű felperes társadalombiztosítása fedezte. Fontos körülménynek tartotta, hogy az I. rendű felperes magyarországi otthonában, (település neve) községben legfeljebb a háziorvosi ellátást érhetne volna el, minden másért legalább (X)g kellett volna utaznia, ami ugyancsak közel 80 km-es távolságot jelent. Amennyiben pedig Budapesten elérhető kezelést vett volna igénybe, úgy a választott útvonal függvényében 350-400 km-t kellett volna oda-vissza utaznia. Ilyen körülmények között nem tartotta elvárhatónak a felperesektől, hogy életvitelszerűen (település neve)n maradjanak. Megjegyezte azt is, hogy ha az I. rendű felperes Svájcba költözése után mégis a magyar egészségügy szolgáltatásait vette volna igénybe, akkor ez nemcsak a gyógyulás esélye

szempontjából lett volna irracionális döntés, hanem nyilvánvalóan számottevő többlet utazási költséget is okozott volna.

[64] Megítélése szerint az I. rendű felperes pontos kalkulációt nyújtott be a költség számítását illetően. Az általa közölt üzemanyag-fogyasztás az átlagos benzinüzemű gépkocsik üzemanyagnormájának megfelel. Az állított üzemanyagárát konkrét alperesi vitatás hiányában elfogadta. Jelezte egyúttal, hogy annak mérlegelése nem szakértői kérdés, ahhoz különleges szakértelem nem szükséges. Az alperes vitatását a kilométerenkénti amortizáció körében sem tartotta eléggé konkrétanak. Az igényelt költség forintban való megtérítését rendelte el, mert bár azt az I. rendű felperesnek abban a pénznemben kellett volna érvényesítenie, amelyben felmerült, az alperesnek ezzel kapcsolatos ellenkérelme nem volt. Kamatkövetelés hiányában annak fizetéséről nem rendelkezett.

Látogatási költségek

[65] Az elsőfokú bíróság ezzel összefüggésben az útiköltségnél kifejtett álláspontjára utalt vissza. Az alperes a költségek felmerülését összecszerűen nem vitatta, az elsőfokú bíróság mégis megjegyezte, hogy azokat igazolják az I. rendű felperes keresetlevélhez csatolt számlái és a repülőjegy foglalást igazoló okiratok. Észlelte, hogy a Zürich-Budapest közti repülőjegy árát a felperes tévesen euróban igényelte, noha az svájci frankban merült fel, ezért ennek megfelelően rendelkezett. Kifejtette, hogy a kereseti kérelmen nem terjeszkedhetett túl, bár az alacsonyabb összegű volt, mint a ténylegesen felmerült költség. Kamatot az I. rendű felperes ez esetben sem követelt.

Elmaradt jövedelem (keresetvesztesség)

[66] Az elsőfokú bíróság az egyetemi tanulmányok 17 hónappal megkésett befejezése miatti keresetvesztesség mértékét a leszállított keresetnek megfelelően határozta meg 88.481,50 euróban. Kifejtette, megkereste a Svájci Szövetségi Igazságügyi és Rendészeti Minisztériumot a levonásokra vonatkozó szabályozás ismertetése végett, amelynek alapján arra a következtetésre jutott, hogy az I. rendű felperes tényállítása a keresetvesztesség mértékére vonatkozóan megalapozott. Tekintve, hogy az alperes az igényelt kamat mértékét és kezdő időpontját nem vitatta, azt a kereset szerint állapította meg.

Gondozási költség (járadék)

[67] Az elsőfokú bíróság részben találta alaposnak az I. rendű felperes e címen előterjesztett járadékigényét. Miután az orvosszakértői véleményt kirekesztette a bizonyítékok közül, a józan ész és a hétköznapi tapasztalat alapján foglalt állást a kérdésben. Álláspontja szerint az általános élettapasztalat ismeretében elfogadható az I. rendű felperesnek az az előadása, hogy a protézis egésznapos viselése során elfárad, annak le- és felvétele időigényes és relatíve nehézkes, tehát pihenőideje jelentős részét enélkül tölti. Az pedig nem szorul külön bizonyításra, hogy az állás, járás, testhelyzetváltoztatás egy lábbal vagy kerekesszékekben elnehezíti, illetőleg jelentősen időigényesebbé teszi az egészséges emberek számára magától értetődő tevékenységeket (öltözködés, zuhanyozás, stb.). A havi gondozás időszükségletét 15 órában állapította meg, mérlegelve az I. rendű felperes igényeit és azt, hogy a felsorolt tevékenységekhez nem szükséges szakképzett ápoló. Egyetértett az alperessel abban, hogy emiatt nem lehet kiindulási alap a professzionális ápolószolgálat által adott árajánlat. Utalt

arra, hogy a családtag segítő tevékenysége sem professzionális, de nem terhelik járulékok és egyéb közterhek sem. A mérlegelés körébe vonta, hogy az alperes által 2018 és 2020 között ezen a jogcímen fizetett összeget mintegy 155 svájci frank óradíjjal kalkulálták, ami a svájci és magyar szolgáltatások díja közötti különbségre tekintettel meg sem közelíti azt a mértéket, amit hasonló szolgáltatásért Svájcban kellene fizetni. Mindezek mérlegelésével az egy órára eső díjat 10 svájci frankban állapította meg, ehhez mérten havi 150 svájci frank járadékról döntött. A lejárt járadék összegét 33 hónapra kalkulálta.

Háztartási kisegítés költsége (járadék)

[68] Az elsőfokú bíróság elfogadta, hogy az I. rendű felperesnek szüksége van segítségre a házimunkákban. A felek tudomására hozta 12. számú végzésében, hogy mely háztartási munkákat tekinti köztudomásúnak egy átlagos európai egyszemélyes háztartásban és melyeket hetente, illetőleg évente kétszer szükségesnek. Köztudomású tényként fogadta el, hogy egy átlagos személy ezekkel a tevékenységekkel naponta átlagosan másfél órát tölt. Tudomásukra hozta azt a köztudomásúnak tekintett körülményt is, hogy az olyan személy, aki alsóvégtagi protézissel él, segítségre szorul a járással, huzamos állással, létra, vagy fellépő használatával, valamint nagyobb tömegű tárgyak mozgatásával járó és csúszós, nedves felületen végzett háztartási munkákban, illetve nem képes elvégezni azokat. Tájékoztatta a feleket arról is, hogy az ezzel ellentétes bizonyítás az alperest terheli. Az alperes ebben a körben orvosszakértői bizonyítást indítványozott, amelyet az elsőfokú bíróság nem tartott szükségesnek. Mérlegelte, hogy a protézis képessé teszi az I. rendű felperest alapvető mozgásokra és helyváltoztatásra, azonban gyakorlatilag nem létezik olyan háztartási munka, amely ne igényelne tartós egyhelyben állást, veszélyes felületeken való közlekedést, magasabbra fellépést, hajlást, guggolást, amelyek esetében az alsó végtagok stabilizáló funkciója esszenciális kérdés. E feladatok kerekesszék használatával lényegesen nehezebben megoldhatóak, illetőleg kivitelezhetetlenek és nem elvárható, hogy az I. rendű felperes a szabadidejében is protézist viseljen. Emiatt az e címen előterjesztett kártérítés jogalapját megalapozottnak találta és azt is, hogy erről járadék formájában döntsön. Rámutatott, az alperes hivatkozott arra, hogy a kiindulás a svájci minimálbér lehet, de annak összegére előadást nem tett, holott a tényállítás ebben a körben őt terhelte. Az I. rendű felperes által csatolt, takarításra vonatkozó internetes ajánlat kb. 27 svájci frank/óra összegű, mérlegelte azonban, hogy a családtag segítő tevékenysége nem professzionális és nem terhelik járulékok vagy egyéb közterhek. Mérlegelése körébe vonta továbbá, hogy az alperes által 2018-2020 között e jogcímen fizetett összeget a felperesek havi 18.000 forinttal kalkulálták, amely meg sem közelíti a Svájcban hasonló szolgáltatásért fizetendő összeget. Mindezek alapján az egy órára eső díjat 10 svájci frankban állapította meg, így – napi másfél órás időszükségletet feltételezve – ez 15 svájci frank költséget jelent naponta. Erre tekintettel a gondozás címén fizetendő járadékot havi 450 svájci frankban határozta meg, az ezt meghaladó keresetet elutasította. A lejárt járadék összege ennek megfelelően 14.850 svájci frank.

Utazási többletköltség (járadék)

[69] Az elsőfokú bíróság ezt az igényt részben találta megalapozottnak. Nem tulajdonított jelentőséget annak, hogy az I. rendű felperes közlekedési szokásai milyen módon és mértékben változtak meg. Ennek indoka nemcsak a mostani életmód eltérése a baleset előtti, hanem a más országba költözés és a munkaviszony létesítése is. Leszögezte, 12. számú végzésében a felek tudomására hozta, köztudomásúnak tekinti, hogy az olyan személynek, aki alsóvégtagi protézissel él, a tömegközlekedés használata súlyos nehézséget

jelent. Úgy vélte, a követelésről való döntésnél az I. rendű felperes személyi körülményei alapján állást lehet foglalni, nincs szükség orvosszakértő közreműködésére. Nyilvánvalónak tekintette, hogy az olyan utazásokat, amelyek több átszállást, vagy a megálló megközelítése miatt hosszabb gyaloglást igényelnek, célszerűbb és kényelmesebb gépkocsival végrehajtani. Részletezte tömegközlekedés, illetve gyaloglás esetén az I. rendű felperes számára nehezítő körülményeket. Összességében azonban igényét eltúlzottnak találta és azt havi 25 svájci frankban állapította meg. A lejárt járadékot 825 svájci frankra tette.

Jövedelempótló („erőmegfeszítési”) járadék

[70] Az elsőfokú bíróság idézte a Ptk. 6:528. § (1) és (6) bekezdését, majd kifejtette, nem találta megalapozottnak az ezen a címen előterjesztett követelést. Álláspontja az volt, mivel az I. rendű felperes alapvetően szellemi munkát végez és az ahhoz szükséges kognitív funkciói gyakorlatilag teljesen helyreálltak, az alperes alappal hivatkozott arra, hogy nem látható, munkaköre mely területét érinti rendkívüli munkateljesítmény. Jelentőséget tulajdonított annak is, hogy olyan protézist használ, amely gépkocsi vezetésére alkalmassá teszi. Lényegesnek tartotta, hogy az I. rendű felperes úgy nyilatkozott a tárgyaláson, nem kéri ebben a kérdésben a szakvélemény kiegészítését, és a más eljárásban született szakértői vélemény felhasználására sem tett indítványt. Azt kérte, hogy a bíróság a büntetőeljáráshoz szerzett szakértői véleményben szereplő 70 %-os mértékű munkaképesség-csökkenést fogadja el. Az elsőfokú bíróságnak azonban az volt az álláspontja, abban a kérdésben, hogy mekkora a rendkívüli munkateljesítmény, nem szolgáltat elégséges adatot, ha a 70 %-os munkaképesség-csökkenést elfogadja, így viszont objektív adat hiányában ez a mérték nem bizonyított. Mivel ebben a körben a bizonyítás az I. rendű felperest terhelte, aki annak nem tett eleget, az erre irányuló kereseti kérelmet elutasította.

Protézis jövőbeni költsége (járadék)

[71] E követelés kapcsán rámutatott, hogy az alperes módosított nyilatkozatában nem vitatta a protézis cseréjének szükségességét és gyakoriságát sem. Döntő körülményként értékelte, hogy hat évente van szükség új protézisre és elfogadta azt az I. rendű felperesi nyilatkozatot, hogy a költség részben már előleg formájában felmerül, amit okiratok is igazolnak. Indokoltnak tartotta, hogy az I. rendű felperes a költség viselésére előzetesen felkészülhessen megfelelő megtakarítással.

[72] Az elsőfokú bíróság nem értett egyet az alperessel abban, hogy erről a járadékról azért ne lehetne dönten, mert az I. rendű felperes nem bizonyította, mennyi lesz majd a protézis önrésze. Véleménye az volt, ha a már igazolt adatokhoz képest a jövőben a körülményekben változás következik be, akkor az a Ptk. 6:530. §-a szerint a járadék megváltoztatását indokolhatja. Erre tekintettel az igényelt havi 520 svájci frank költségtérítést mint járadékot megalapozottnak találta, és az első protézis előlegfizetése idejétől számított 6 évvel későbbi kezdő időpontot határozott meg (2025. február 1.), mert az első protézis áráról külön rendelkezett.

[73] Az elsőfokú részítélet járadék megfizetésére vonatkozó rendelkezéseit a Pp. 362. § (1) bekezdés a) pontja alapján fellebbezésre tekintet nélkül előzetesen végrehajthatónak nyilvánította.

Sérelemdíj

[74] Miután idézte a Ptk. 2:52. § (1)-(3) bekezdéseiben foglaltakat, az elsőfokú bíróság az Alkotmánybíróság 1959-es Ptk. kapcsán kialakított, azonban a Ptk. hatálya alatt is irányadó gyakorlata alapján leszögezte: a pénzbeli kártérítésnek a nemvagyoni károknál az a funkciója, hogy az elszenvedett sérelem hozzávetőleges kiegyensúlyozásáról olyan vagyoni szolgáltatás nyújtásával gondoskodjon, amely az elszenvedett sérelemért körülbelül egyenértékű, másnemű előnyt nyújt. Ennek szem előtt tartásával mérlegelte, hogy az I. rendű alperes fiatalon szenvedett rendkívül súlyos balesetet, amelynek következtében hetekig életveszélyben volt. Fizikai felépülése, rehabilitációja elhúzódott, ennek során újra meg kellett tanulnia járni protézissel, egyéb mozgásokat kivitelezni, gépkocsit vezetni. Kognitív funkciói lassan álltak helyre. Életének azokat az éveit, amelyeket a felnőttvilágba való fokozatos beilleszkedéssel, társas, baráti, illetve párkapcsolatok alakításával tölt, a maradandó fogyatékosághoz való alkalmazkodás kényszere határozza meg. Ez az állapot végigkíséri az életét és annak minden szegmensében jelentős nehézségeket okoz. Megállapította, hogy súlyosan sérült az egészséghez, a kiegyensúlyozott magánélethez, továbbá a családi élethez fűződő joga, mert a baleset következtében a család szétszakadt: édesapja Magyarországon maradt, hogy a megélhetés feltételeit biztosítsa, míg ő édesanyjával a gyógykezelés feltételeinek optimalizálása érdekében Ausztriába, majd Svájcba költözött. Értékelte azt is, hogy az I. rendű felperes pszichés állapotára ugyancsak erőteljes hatást gyakorolt a baleset utáni állapota. Csökkentértékűségi, diszfóbiás gondolatokkal küzd, amik gátolják pár- és szociális kapcsolatok létesítésében. Hangulatán a pszichoterápia csak ideig-óráig képes enyhíteni. Ez alapján megállapította, hogy az I. rendű felperes lelki egészsége is súlyos sérelmet szenvedett. Alaptalannak találta azonban a jóhírnév megsértésére és a hátrányos megkülönböztetésre vonatkozó keresetet. Úgy vélte, az alperes nem felel azoknak a magatartásáért, akik a jövőben megsértik az I. rendű felperes jogait, a károkozó üzembentartóval összefüggésben pedig a feltevés értelmezhetetlen. A sérelemdíj mértékének meghatározása során a mérlegelés körébe vonta a bírói gyakorlatot, majd rámutatott: az I. rendű felperes a baleset bekövetkeztekor mindössze 22 éves volt, egészséges és aktív életet élt. Ez a balesettel, annak maradandó következményeivel alapjaiban megváltozott. Ennek tükrében az igényelt 14.000.000 forint sérelemdíjat alkalmasnak találta arra, hogy az elszenvedett sérelemért másnemű előnyt nyújtson, így a már teljesített összeget beszámítva, a különbözet megfizetésére kötelezte az alperest.

[75] Szükségtelennek tartotta a további tanúmeghallgatást, mert az I. rendű felperes állapotát igazolják a rendelkezésre álló okiratok, szakvélemények, és arról az elsőfokú bíróság a személyes meghallgatása alkalmával is meggyőződött.

II.

A II. rendű felperes kereseti kérelmeiről való elsőfokú döntés indokai:

[76] Az elsőfokú bíróság teljes egészében megalapozottnak találta a II. rendű felperes keresetét.

[77] A jogalapot illetően utalt a Ptk. 6:536. §-ára és 6:537. § (1) bekezdésére.

[78] A más eljárásban beszerzett szakvélemény alapján arra az álláspontra helyezkedett, hogy a II. rendű felperest nem terheli felelősség a baleset bekövetkeztében. Hangsúlyozta, az alperes utólagos bizonyítás keretében kérte, hogy az elsőfokú bíróság a büntetőeljárás összes iratát szerezzze be. Az indítvány teljesítését azért mellőzte, mert az nem felelt meg a Pp. 275. § (1) és (2) bekezdésében foglaltaknak, abból nem derült ki, hogy az iratok melyikével mit szeretne bizonyítani. Kiemelte, az első- és másodfokú büntető ítélet, mint közokirat az ott megállapított tényállást igazolja. Jóllehet ez a polgári per bíróságát nem köti, az alperes mégsem indítványozott ezek ismeretében olyan bizonyítást, amely eltérő tényállás megállapítását célozta. Lényegesnek azt tartotta, a felmentő ítélet azon alapult, hogy a II. rendű felperes nem szegte meg a közúti közlekedés szabályait, ez pedig polgári jogi felróhatóságát is kizárja, ennek következtében a kármegosztásra irányuló alperesi védekezés alaptalan.

[79] A balesetben sérült gépkocsi szállítási költségét a II. rendű felperes fuvarlevéllel és számlával igazolta, ahogy a javítási költséget is. Ez tartalmazza, mennyi volt a biztosító által viselt rész, mekkora az önrész, így ellenőrizni lehetett a követelt összeg helyességét.

[80] Az elsőfokú bíróság a sérelemdíj meghatározásánál mérlegelése körébe vonta, hogy a II. rendű felperesre rendkívül súlyos traumaként hatott, hogy végig kellett néznie fia súlyos balesetét, át kellett élnie azt a bizonytalanságot, hogy életben marad-e, majd hogy milyen mértékű fogyatékossággal kényszerül tovább élni az életét. Hangsúlyozta, a gyermek szenvedése a szülő számára a legnagyobb lelki fájdalmak forrása, önmagában is alkalmas a lelki egészség megtörésére. Emellett a II. rendű felperesnek a saját személyét, a szükségleteit, a terveit, a kapcsolatait, a tevékenységeit teljesen háttérbe kellett szorítania, hogy az I. rendű felperes számára biztosítsa a minél teljesebb és hatékonyabb gyógykezelés feltételeit. Utalt az aggálytalan pszichiátriai-pszichológusi szakvéleményre, amely szerint a II. rendű felperest feszültség, frusztráció, depresszív gondolatok, valamint az érzelmi és mentális tartalékok teljes kimerülése jellemzi, ami további lelki egészségromlással fenyeget. És bár ennek kialakulásában szerepet játszik házastársa, a III. rendű felperes korábbi súlyos betegsége és halála is, lényegi szerepe annak van, hogy a szakértő szerint az ismertetett állapot és a baleset okozta trauma között egyértelmű az okozati összefüggés. Ehhez képest az igényelt 3.000.000 forint sérelemdíjat nem találta eltúlzottnak.

[81] Részletesen indokolta a perköltség és az állam által előlegezett költségeket illető döntését.

A fellebbezések és a fellebbezési ellenkérelmek

[82] Az elsőfokú részítélet ellen előterjesztett fellebbezésében az I. rendű felperes elsődlegesen annak részbeni megváltoztatását kérte és az alperes havi 1550,22 svájci frank jövedelempótló (erőmegfeszítési) járadékban marasztalását 2020. november 2-től, valamint a protézis járadék fizetési kötelezettség kezdő időpontjának 2021. január 1. napjára történő módosítását. Másodlagosan az általa támadott körben a Pp. 381. §-a alapján kérte az elsőfokú részítélet hatályon kívül helyezését és az elsőfokú bíróság új eljárás lefolytatására utasítását. Fellebbezése az elsőfokú ítélet szerinti perköltség részbeni megváltoztatására is irányult.

[83] Megsértett jogszabályhelyként a Ptk. 6:528. § (1) és (6) bekezdését, 6:527. § (2) bekezdését, a Pp. 279. §-át, valamint 346. § (4)-(5) bekezdéseit jelölte meg.

[84] Az erőmegfeszítés miatt igényelt jövedelempótló járadék körében leszögezte, egyetért az elsőfokú bíróság ítéletének [31] és [32] bekezdésében írtakkal, ugyanakkor az indokolás további részei ezzel ellentétesek, illetőleg részben okszerűtlen ténymegállapításokat tartalmaznak. Álláspontja az volt, hogy a növényorvosi munkakörben, teljes munkaidőben

végzett tevékenység a részéről rendkívüli munkateljesítménynek minősül. Hangsúlyozta, az elsőfokú bíróság egyrészt arra alapítottan utasította el erre irányuló követelését, hogy túlnyomórészt szellemi munkát végez, amelyhez szükséges kognitív funkciói helyreálltak, a gépkocsivezetés pedig nem megerőltető a számára. Úgy vélte, a tények ezzel ellentétesek. Valójában túlnyomórészt nem szellemi munkát végez: egyenetlen terepen, sok gyaloglással járó fizikai munka a feladata és a napi több száz kilométeres vezetés korszerű protézissel is megerőltető, ekként rendkívüli munkateljesítmény a részéről. Állította, kognitív funkciói csökkentek, hallása sérült, ezek ugyancsak jelentősen nehezítik a munkavégzését. Részletezte, hogy a növényorvos látogató kereskedelmi ügynököknek tekinthető. Feladata a gazdákat felkeresni, a termesztett növényeket megvizsgálni, tanácsokat adni. Emiatt a földeket be kell járnia, terepen kell gyalogolnia. Ahhoz, hogy a gazdákhöz eljusson, naponta hosszú utat kell megtennie. Lényegesnek tartotta pszichés betegségét és hogy depresszióval küzd kognitív deficitjei, a fejsérülés és a depresszió következtében. Hangsúlyozta, mindezek kihatnak a szellemi munkában nyújtott teljesítményére. A stresszt a munkája során is nehezen tűri, depressziós tünetei felerősödnek és kognitív lassulást eredményeznek. Utalt arra, hogy az egyenetlen talajon való gyalogláson kívül munkájának elvégzéséhez olykor álldogálás, guggolás, térdelés szükséges a földeken. Kérte értékelni, hogy a korszerű protézis csupán lehetővé teszi olyan munka vállalását, amelynél naponta több száz kilométert kell vezetni. Kevésbé korszerűvel ezt nem tehetné meg. Ugyanakkor a vezetést megszakítva is kezelni, ápolni kell a művégtagot, ami fizikai erőfeszítést kíván.

[85] Idézte a munkakörével kapcsolatos releváns tényeket a P.23. számú tárgyalási jegyzőkönyv 3. és 4. oldaláról, az igazságügyi pszichológus és pszichiáter egyesített szakértői vélemény 4., 16. és 18. oldaláról, a Kanton Kórház St. Gallen Neurológiai Klinikájának 2020. augusztus 17-i véleményének részleteit, valamint (orvos neve)-nak, a fül-orr- és torokbetegségek szakorvosának 2020. július 31-i leletét.

[86] Kifogásolta a jövedelempótló járadék elsőfokú ítélet szerinti másik indokát is: azt, hogy nem indítványozott orvosszakértői bizonyítást. Álláspontja az volt, ez a megállapítás iratellenes, mert az elsőfokú eljárásban mindvégig fenntartotta az igazságügyi orvosszakértői vélemény kiegészítése iránti indítványát, többek közt a 70 %-os munkaképesség-csökkenés és a 30 %-os erőmegfeszítés körében. A 161. számú tárgyalási jegyzőkönyvben is szerepel, hogy jogi képviselője a berekesztésre való figyelmeztetést követően is fenntartotta korábbi indítványait. Külön hivatkozott a 2023. augusztus 25-i beadványában foglaltakra, amelyben előadta, hogy az igazságügyi orvosszakértői vélemény kiegészítésére sor kerül még a jövőben, ezért az ezzel kapcsolatos bizonyítás eredményét a teljes szakvélemény rendelkezésre állása után tudja kifejteni. Véleménye szerint ez a mondat is igazolja, hogy az orvosszakértői bizonyításra vonatkozó indítványát mindvégig fenntartotta. Emellett kiemelte, hogy az elsőfokú bíróság részíteletében rekesztette ki az igazságügyi orvosszakértői véleményt a bizonyítékok köréből, illetve mellőzte annak kiegészítését. Mivel a berekesztés előtt erről a bizonyítási indítványról nem döntött, nem érthető, hogy milyen szakértői bizonyítás indítványozásának elmulasztását róta a terhére. Megjegyezte, az erőmegfeszítés körében 2023. április 25-i beadványában kérte a kiegészítést. Ebben a halláscsökkenés vizsgálatát is igényelte és – miután az igazságügyi orvosszakértő az alapszakvéleményben nem válaszolt az erőmegfeszítés százalékos mértékére – kérte a szakvélemény kiegészítését. Idézte az általa e körben előadottakat a 155. és 161. számú jegyzőkönyvekből. Mindemellett megjegyezte, a perbeli orvosi iratok és az egyesített pszichológus-pszichiáter szakvélemény alapján szakértő nélkül is megállapítható az erőmegfeszítés mértéke.

[87] A protézis járadék kapcsán előterjesztett fellebbezését illetően kifejtette, 72 hónap szükséges ahhoz, hogy a járadék alapján összegyűljön a szükséges előleg. Utalt arra is, hogy mintegy 6-8 hónappal a régi protézis lejártá előtt meg kell rendelnie új protézisét és ki kell

fizetnie az előleget. Megítélése szerint nem elvárható, hogy a fizetéséből ekkora összeget félretegyen a károkozó mentesítése érdekében. Ahhoz, hogy a 2024. őszi protézisrendelési időpontra már együtt legyen az előlegként fizetendő összeg, 2020. január 1-től kapnia kell az igényelt járadékot. Az elsőfokú bíróság által meghatározott 2025. február 1-jei időpont valójában a harmadik protézis előtakarékosságához kötődik.

[88] Fellebbezésével összefüggésben másodfokú perköltséget az ügyvédi munkadíjra vonatkozó megállapodás szerint számított fel 280.000 forint + áfa, valamint tárgyalásonként 50.000 forint + áfa összegben.

[89] Az elsőfokú részítélet ellen az alperes is fellebbezett. Elsődlegesen annak részbeni megváltoztatását és a kereset elutasítását, valamint az I-II. rendű felperesek perköltségben marasztalását kérte, míg másodlagosan az elsőfokú részítélet hatályon kívül helyezését és az elsőfokú bíróság új eljárásra, új határozat hozatalára utasítását. Perköltséget a 32/2003. (VIII.22.) IM rendelet (a továbbiakban: IM rendelet) 3. § (5) bekezdése alapján igényelt áfa-val növelt összegben.

[90] Megsértett jogszabályhelyként a Pp. 279. § (1) és (3) bekezdését, valamint 300. §-át jelölte meg.

[91] Hivatkozása szerint az elsőfokú bíróság mérlegelése téves, emellett bizonyos szakkérdések vonatkozásában szakértőt kellett volna alkalmaznia.

[92] Abban egyetértett az elsőfokú bírósággal, hogy a rendelkezésre álló orvosszakértői vélemény aggályos, ezért azt a bizonyítékok köréből ki kellett rekeszteni. Ugyanakkor tévesen jutott arra a következtetésre az elsőfokú bíróság, hogy a perben nem merült fel orvosszakmai szakkérdés: valójában az I. és II. rendű felperesek valamennyi jogcímen előterjesztett követelése ilyen szakkérdésnek minősül, ezért annak hiányában nem tettek eleget bizonyítási kötelezettségüknek.

[93] Orvosszakmai kérdésnek tartotta, hogy milyen fajta protézis alkalmazása indokolt az I. rendű felperes esetében. Megjegyezte, ezt az elsőfokú részítélet [122] bekezdése is orvosi kérdésnek minősítette. Megítélése szerint az elsőfokú bíróság ennek hiányában bizonyíték nélkül állapította meg a [124] bekezdésben rögzített tényeket, a [125] bekezdésben pedig tévesen fordította meg a bizonyítási terhet: az I. rendű felperesnek kellett bizonyítania, hogy az adott segédeszköz használata indokolt.

[94] Ugyancsak orvosi szakkérdésnek tartotta a gyógykezelések és az ahhoz kapcsolódó utazási költségek megalapozottságát. Ebbe a körbe sorolta az I. rendű felperes gondozásra szorultságát, hogy az igényel-e szakképesítést és naponta mennyi időre indokolt. Véleménye szerint idetartoznak a háztartási munkák is: mely háztartási munkákban milyen mértékben akadályozott az I. rendű felperes. Kiemelte, szemben az elsőfokú bíróság 12. számú végzésével e jogcímek vonatkozásában nem merült fel köztudomású tény.

[95] Ugyancsak orvosszakértői kérdés, hogy az I. rendű felperes milyen mértékben akadályozott a közlekedésben.

[96] Véleménye szerint bizonyíték nélkül állapította meg az elsőfokú bíróság a tényeket az I-II. rendű felperesek fizikai és lelki sérüléseit illetően.

[97] Arra az esetre, ha az ítéltábla a szakértői vélemény kiegészítése körében az elsőfokú bíróság eljárási szabálysértését észleli és azt a másodfokú eljárásban nem tartja orvosolhatónak, a másodlagos petíum szerinti döntés meghozatalát kérte.

[98] Amennyiben viszont arra a megállapításra jutna, hogy az elsőfokú bíróság helyesen állapította meg a tényeket, úgy eltúlzottnak tartotta a háztartási kisegítés, a gondozás, a közlekedési többletköltség és a sérelemdíjak összegét.

[99] Fellebbezését az elsőfokú bíróság felhívására annyiban pontosította, hogy közölte, annak 10. pontjában nem változtatta meg ellenkérelmét: korábban a kezelések külföldi indokoltságát vitatta és fellebbezése ugyanilyen tartalmú. Nem osztotta az elsőfokú bíróság álláspontját abban a kérdésben, hogy köztudomású tény lenne, miszerint Magyarországon nem lehet észszerű időn belül a társadalombiztosítás terhére költségmentesen igénybe venni a kezeléseket. Ez szakkérdés.

[100] A fellebbezés 11. pontjával kapcsolatosan fenntartotta, hogy nemcsak a szakápolás, hanem az annak nem minősülő gondozás szükségessége és mértéke is orvosszakértői kérdés.

[101] Elismerte, hogy tévesen hivatkozott jogorvoslati kérelmében a pszichológus szakértői vélemény hiányára, viszont mivel a II. rendű felperes sérelemdíj iránti igénye szoros kapcsolatot mutat az I. rendű felperes sérüléseivel, amelyre orvosszakértői vélemény nincs, a bizonyítatlanság mindkettejükre kihat.

[102] Véleménye szerint az I. rendű felperes baleseti sérüléseinek pontos mértéke bizonyítatlan.

[103] A látogatási költség indokoltságát azért vitatta, mert a külföldi kezelések indokoltságát is vitássá tette.

[104] Az I. és II. rendű felperesek fellebbezési ellenkérelme az elsőfokú részítélet alperes fellebbezésével érintett rendelkezéseinek helybenhagyására irányult. Az I. rendű felperes bruttó 355.600 forint, a II. rendű felperes 90.000 forint másodfokú eljárásban felmerült ügyvédi munkadíjat igényelt a fellebbezési ellenkérelem elkészítésével összefüggésben, hivatkozva a 32/2003. (VIII.22.) IM rendelet 3. § (2) és (5) bekezdésére.

[105] Indokolásukban utaltak arra, hogy nem volt szükséges igazságügyi orvosszakértői véleményt beszerezni, mert az egyéb bizonyítékok alapján az elsőfokú bíróság meg tudta állapítani a szükséges tényeket az alperesi fellebbezéssel érintett körben.

[106] A németországi gyógykezelés és az ideiglenes protézis kérdésében kérte figyelembe venni, hogy az alperes kötelezettsége volt a bizonyítás, azonban nem sikerült a kárenyhítési kötelezettség megsértését igazolnia. A protézis, a gyógykezelésekre szállítások költsége, a látogatási költségek, a keresetveszteség, a gondozási és háztartási többletköltség, az utazási többletköltség járadék, a protézis járadék és a sérelemdíj körében egyetértett az elsőfokú részítéletben írtakkal, azokat ismételte meg. Mindazonáltal megjegyezte, hogy a protézis és a protézis járadék esetében az alperes nem jelölt meg orvosi szakkérdést, a keresetveszteség körében pedig nem vitatta, hogy ha a baleset nem következik be, akkor hamarabb befejezi tanulmányait és elkezd dolgozni. Úgy vélte, mind az utazási, mind a gondozási költség mértékét szerényen állapította meg az elsőfokú bíróság, azokat az igényelt összegek töredékében határozta meg, így már tovább nem csökkenthetők, de az alperes sem közölte konkrétan, mennyiben tartja azokat eltúlzottnak.

[107] Az alperes fellebbezési ellenkérelme az I. rendű felperes fellebbezésével érintett elsőfokú részítéleti rendelkezések helybenhagyására irányult. E körben egyetértett az elsőfokú bíróság indokaival.

[108] Másodfokú perköltséget az IM rendelet 3. § (2) bekezdése alapján, áfával növelten igényelt.

Az ítéltábla döntése és jogi indokai

[109] Az I. rendű felperes és az alperes fellebbezése egyaránt részben alapos.

[110] A Pp. 371. §-a meghatározza a fellebbezés tartalmi feltételeit, amelyből következően a fellebbezési kérelem tartalmának kialakításával gyakorolt rendelkezési jog [Pp. 2. § (1) bekezdés] korlátozza a másodfokú bíróság döntési lehetőségeit is. A másodfokú bíróság felülbírálati jogkörét főszabályként a fellebbezési kérelem, csatlakozó fellebbezés és ellenkérelem korlátai között gyakorolhatja, ilyen korlátnak minősülnek a Pp. 371. § (1) bekezdés a)-d) pontjaiban megjelölt tartalmi követelmények körében előadottak [Pp. 370. § (1) bekezdés]. Ebből következően a másodfokú felülbírálat tárgyát a fellebbezésnek az a része képezheti, ami a Pp. 371. § (1) bekezdésében részletezett tartalmi követelményeknek maradéktalanul megfelel: a másodfokú bíróságnak csak az érvekkel alátámasztott fellebbezési kérelmek vizsgálatára van jogszabályi lehetősége, ami egyben kötelezettsége is. Így az elsőfokú ítélet rendelkezései közül azok érdemi felülbírálata végezhető el, amelyek kapcsán a fellebbező felek fellebbezésük ténybeli és jogi indokait kifejtették, valamint – főszabályszerűen – jogszabálysértés állítási kötelezettségüknek eleget tettek. Az I. rendű felperes fellebbezése a most részletezett jogszabályi feltételeknek eleget tesz, az alperes fellebbezése azonban csak részben elégíti ki e kritériumokat. Erre tekintettel az ítéltábla az I. rendű felperes fellebbezési érveit maradéktalanul vizsgálta, az alperes jogorvoslati kérelmei közül viszont részleteiben csupán az indokokkal alátámasztottakat.

[111] Az ítéltábla mindenekelőtt kifejti, hogy a felek között a per jelenlegi szakaszában sem a magyar bíróság joghatósága, sem a magyar jog alkalmazhatósága nem volt vitatott. Az alperes helytállási kötelezettsége a kötelező felelősségbiztosításról szóló 2009. évi LXII. törvény (a továbbiakban: Kgf.b.tv.) 28. § (1) bekezdésén, 43. § (1) bekezdésén és 56. §-án alapul, a perben a károkozó németországi gépjármű-felelősségbiztosítója helyett vesz részt. A felelősségbiztosítás lényege az, hogy a biztosító vállalja az üzembentartó, illetőleg a károkozó helyett a károsulttal szembeni kártérítést, valamint sérelemdíj fizetést.

[112] A baleset folytán az I. és II. rendű felperesek testi épséghez, egészséghez, illetőleg magán- és családi életéhez fűződő személyiségi jogai [Ptk. 2:42. § (2) bekezdés, 2:43. § a) és b) pont] sérültek, amelyekhez a Ptk. sérelemdíj fizetési és kártérítési kötelezettséget kapcsol [Ptk. 2:52. § (1) bekezdés, 2:53. §]. A kimentés módja az alkalmazandó kárfelelősségi rendszertől függ. Az I. és II. rendű felperesek mind kárigényt, mind sérelemdíj iránti követelést érvényesítettek.

[113] A károkozó a kárt veszélyes üzemnek minősülő személygépjármű működésével okozta, így helytállóan hivatkoztak a felperesek keresetükben arra, hogy az alperes helytállási kötelezettségének végsősoron a Ptk. 6:535. § (1) bekezdése az alapja. Mentésülését csak az eredményezi, ha bizonyítja, hogy a kárt olyan elháríthatatlan ok idézte elő, amely a fokozott veszéllyel járó tevékenység körén kívül esik. Ilyen körülmény nem merült fel az ügyben.

[114] Az elsőfokú részítélet sorrendjében haladva az egyes vitatott tételek vonatkozásában az ítéltábla álláspontja az alábbi:

Németországi gyógykezelés

[115] Az I. rendű felperest ért baleset utáni rehabilitációs kezelések részben Németországban, illetőleg Svájcban folytak. Az alperes fellebbezésében vitatta a külföldi kezelések indokoltságát, hangsúlyozva, hogy az I. rendű felperes azokat Magyarországon, az állami egészségügy keretében ingyenesen is igénybe vehette volna, ennek megítélését orvosi szakkérdésnek tartotta.

[116] Az elsőfokú bíróság álláspontja az volt, hogy az I. rendű felperes indokoltan vette igénybe a külföldi ortopédiai és egyéb gyógykezeléseket, mert köztudomású ténynek

tekintette, hogy 2018-ban és jelenleg is korlátozott a rehabilitációs kezelések hozzáférése Magyarországon, várólisták alakultak ki.

[117] A Pp. 266. § (2) bekezdése szerint a bíróság az általa köztudomásúnak tekintett és az olyan tényeket, amelyekről hivatalos tudomása van akkor is figyelembe veszi, ha azokra a felek nem hivatkoznak. Köztudomásúnak rendszerint azokat a tényeket kell tekinteni, amelyeket a társadalom egésze, vagy az emberek meghatározott csoportja ismer és valósnak fogad el. Ezeket illetően külön bizonyítást nem kell lefolytatni, azonban a bíróság köteles tájékoztatni a feleket a köztudomásúnak tekintett tényekről [Pp. 266. § (4) bekezdés]. Az elsőfokú bíróság 12. számú végzésével eleget tett a Pp. 266. § (4) bekezdése szerinti tájékoztatási kötelezettségének.

[118] Az elsőfokú bíróság érdemben is helyesen utalt arra, hogy az egészségügyben kialakult várólisták léte közismert tény volt már 2018-ban, de nem ez az egyetlen körülmény, amit mérlegelni kell annak elbírálásakor, hogy a külföldi kezelések költségei az alperesre háríthatók-e. Ahogy azt a Kúria Pfv.20.032/2017/4. számú eseti döntésében a közgyógyellátás és a magánellátás viszonya kapcsán kifejtette, ha az előbbi bármely okból nem nyújt megfelelő alternatívát az utóbbihoz képest, akkor nem haladja meg az elvárható magatartás kereteit a károsult részéről a költségesebb magánellátás igénybevétele. A károsultnak az általa viselendő kárvetkezmények minél magasabb színvonalon és minél rövidebb időn belüli csökkentéséhez vagy kiküszöböléséhez fűződő érdeke, valamint a károkozónak az ezzel felmerülő költségek minimalizálásához fűződő érdeke között az észszerű egyensúly figyelembevételével lehet állást foglalni abban a kérdésben, hogy mi a költségeknek az a szintje, amely még a megtérítendő károk körébe sorolható.

[119] Az I. rendű felperes esetében a köztudomású várólistákon kívül figyelembe kell venni azt a tényt, hogy rokonai, akik neki és közeli hozzátartozóinak a gyógykezelések időtartama alatt segítséget nyújthattak, Svájcban, illetve Ausztriában, választott gyógykezelések helyszíneire viszonylag közel éltek. Az I. rendű felperes kettős állampolgárságából fakadóan a lakóhelyváltással kapcsolatos döntése célszerűségét sem lehet kétségbe vonni, új lakóhelye pedig a külföldi kezelési helyszínek elérhető közelségében található. Ezek egymástól való távolsága – ahogy azt az elsőfokú bíróság is kifejtette – nem tér el jelentősen a korábbi magyarországi lakóhelye és az itteni lehetséges kezelések helyszínei közöttitől. Ugyancsak értékelhető érv az I. rendű felperes részéről, hogy a magyarországi egészségügyi szolgáltatónál elszennvedett, dokumentált kórházi (MRSA) fertőzése miatt is a külföldi ellátást választotta. Mindezeket mérlegelve pedig még egy esetleges rövid időn belüli azonos, társadalombiztosítás által finanszírozott magyarországi kezelés esetén is ok- és célszerű döntésként fogadható el, hogy a műtét utáni kezeléseket az I. rendű felperes Németországban, illetve Svájcban vette igénybe. Miután az alperes fellebbezésében nem a gyógykezelések orvosi indokoltságát vitatta, csupán azok külföldi igénybevételét (166. számú beadvány 2. pont), a kérdés megítélése nem tekinthető orvosi szakkérdésnek. A szakértői bizonyítás mellőzésével az elsőfokú bíróság jogszabálysértést nem követett el. A gyógykezelések költségét az I. rendű felperes számlákkal igazolta, összegüket az alperes sem az elsőfokú eljárásban, sem a fellebbezésében nem tette vitássá. A kifejtettre tekintettel az ítéltábla az ezzel összefüggésben előterjesztett alperesi fellebbezést alaptalannak találta.

Protézis

[120] Szemben az elsőfokú bíróság álláspontjával, a protetizálási szint szakkérdés. Kellő orvosszakmai szakértelem hiányában nem lehet megalapozottan döntenie arról, hogy az alperesi ellenkérelemben részletezett három protetizálási szint közül melyik az, amelynek alkalmazásával – az I. rendű felperes életkörülményeit, korát, munkáját, életmódját, céljait,

továbbá a balesetet megelőző egészségi állapotát figyelembevéve – a teljes kártérítés elve [Ptk. 6: 522. § (1) bekezdés] érvényre juttatható úgy, hogy az az alperes számára se járjon eltúlzott térítési kötelezettséggel. Ebben a kérdésben tehát alapos az alperesi fellebbezés: az ítéltábla az elsőfokú részítéletnek a protézissel kapcsolatos rendelkezését hatályon kívül helyezte.

[121] A megismételt eljárásban orvosszakértői bizonyítást kell lefolytatni arra nézve, hogy az I. rendű felperes számára milyen szintű protézis használata indokolt. Ennek során a szakértőnek figyelembe kell vennie, hogy a balesetet fiatal korában szenvedte el, annak bekövetkezése előtt sportos életmódot folytatott, munkavégzése során gépjárművet vezet, amivel napi több száz kilométert kell megtennie, emellett a munkavégzési helyszínein – munkájának jellege miatt akár termőföldeken – való gyalogos közlekedés is nehézséget okozhat.

Gyógykezelésekre szállítások költségei

[122] Az alperes fellebbezése 10. pontjában az I. rendű felperes külföldi gyógykezeléshez kapcsolódó utazási költségeket kifogásolta, álláspontját azonban kizárólag arra alapította, hogy a külföldi gyógykezelés indokolatlan volt, ezért ahhoz utazási költségtérítés sem társulhat. Ezt támasztja alá 166. számú beadványának 2. pontja is.

[123] Ezzel összefüggésben az ítéltábla visszautal a németországi és svájci gyógykezeléseknél kifejtettekre, nevezetesen, hogy a külföldi kezelés az I. rendű felperes esetében indokolt volt, így a szállítási költségek indokoltsága sem vonható kétségbe, hiszen ez teremtette meg a lehetőségét, hogy azokon részt vegyen. Az ítéltábla az elsőfokú bíróság részletezett álláspontját – annak megismétlése nélkül – minden tekintetben osztja. Az alperes e költségeket részleteiben, összegüket illetően fellebbezésében nem vitatta, ezért azt az ítéltábla nem vizsgálta. Minderre tekintettel ebben a részében helybenhagyta az elsőfokú részítéletet.

Látogatási költségek

[124] Az ítéltábla e költség megtérítésére irányuló igény kapcsán is utal a külföldi gyógykezeléseknél írt érveire. Az alperes e tételt illetően is kizárólag arra hivatkozott, hogy indokolatlan volt az I. rendű felperes külföldi gyógykezelése (166. számú beadvány 6. pont), álláspontját további hivatkozásokkal nem támasztotta alá. Miután az ítéltábla egyetértett azzal, hogy az I. rendű felperes választhatta a balesetet követő külföldi rehabilitációt, az alperes a Ptk. 6:522. § (1) bekezdése alapján a károsult látogatásával kapcsolatban felmerült költségek megtérítésére is köteles. Megjegyzi, az alperes e költséget sem vitatta összecszerűségében.

Gondozás és háztartási kisegítés költsége

[125] Az alperes helyesen tekintette orvosszakértői kérdésnek (Kúria Pfv.III.21.226/2020/5.) annak megállapítását, hogy az I. rendű felperes gondozásra szorul-e és mennyiben, illetőleg milyen mértékben akadályozott a háztartási munkák elvégzésében, szükséges-e azokhoz kisegítő igénybevétele.

[126] A kialakult bírói gyakorlat egyértelmű: ezek tisztázásához – ha azt az alperes vitatja – orvosszakértői bizonyítás szükséges, az általános élettapasztalat nyilvánvaló

mozgáskorlátozottság esetén sem elégséges. Az ugyanis szakkérdés, hogy a károsult – jelen esetben az I. rendű felperes – milyen jellegű tevékenységekben és mennyiben szorul segítségre. Az ítéltábla ezért az elsőfokú bíróság ítéletét ebben a részében hatályon kívül helyezte.

[127] A megismételt eljárásban kirendelendő orvosszakértőnek az I. rendű felperes balesettel összefüggő maradványállapota alapján kell állást foglalnia abban, hogy a megjelölt tevékenységeket képes-e egyedül elvégezni, illetve mennyiben szorul segítségre és a segítségnyújtás milyen gyakorisággal, mennyi időszükséglet mellett indokolt.

Közlekedési többletköltség

[128] Az, hogy az I. rendű felperes milyen mértékben akadályozott a közlekedésben – ahogy arra az alperes hivatkozott fellebbezése 12. pontjában – a bírói gyakorlat szerint orvosszakértői kérdés (hasonlóan: Kúria Pfv.III.20.304/2012/7.) akkor is, ha könnyen belátható, hogy az alsóvégtaghiány helyváltoztatási nehezítettséget okoz. Az ezzel összefüggésben előterjesztett, az alperes által azonban vitatott járadékigényről ezért orvosszakértő bevonása nélkül megalapozottan nem lehet dönteni, így e körben is szükséges az elsőfokú eljárás megismétlése.

Jövedelempótló („erőmegfeszítési”) járadék

[129] Az I. rendű felperes jövedelempótló járadékot rendkívüli munkateljesítményére, azaz „erőmegfeszítésére” hivatkozással igényelt, miközben a balesete előtt jövedelemmel nem rendelkezett.

[130] A jövedelempótló járadékra való jogosultság feltételeit a Ptk. 6:528. § (1) bekezdése szabályozza. Ennek értelmében, akinek munkaképessége a károkozás folytán csökkent, akkor követelhet jövedelempótló járadékot, ha a káreset utáni jövedelme az azt megelőző időszak jövedelmét neki fel nem róható okból nem éri el. Bár az idézett jogszabályhely – egyebek mellett – feltételként rögzíti, hogy a károsult káresemény utáni jövedelme alacsonyabb legyen az azt megelőző jövedelménél, a bírói gyakorlat bizonyos esetekben mégis lehetővé teszi jövedelempótló járadék megítélését akkor is, ha a károsultnak korábban egyáltalán nem volt jövedelme (hasonlóan: Kúria Pfv.III.20.559/2021/11., megjelent: BH2022. 152., Kúria Pfv.III.21.000/2017/6., megjelent: BH2018. 336.). Lényeges emellett, hogy a baleset előtti és utáni jövedelmek közötti különbséget vizsgálata során a feltételek fennállása akkor is megállapítható, ha a jövedelem különbséget csak a rendkívüli munkateljesítménnyel elért jövedelem figyelmen kívül hagyásával mutatható ki (BH2019. 14. I., Kúria Pfv.21.779/2018/5.). Így amennyiben a rendkívüli munkateljesítmény bizonyított, és azt lehet megállapítani, hogy a károsult akkor is ilyen összegű jövedelemmel rendelkezne, ha nem éri baleset, csak ezesetben rendkívüli munkateljesítmény nélkül jutna ahhoz hozzá, a különbséget jövedelempótlásként megítélhető. Valójában az I. rendű felperes is erre hivatkozott.

[131] A rendkívüli munkateljesítmény és annak mértéke orvosszakmai kérdés, eldöntéséhez orvosszakértői vélemény szükséges, aminek mindig az adott tényálláshoz kell igazodnia. A rendkívüli munkateljesítmény ugyanis nem feltétlenül esik egybe a munkaképesség-csökkenés mértékével, hiszen az egyes munkakörök más és más fizikai, illetőleg szellemi teljesítményt igényelnek, így a sérülések, betegségek is eltérő mértékben akadályozzák a különböző munkaköri feladatok ellátását.

[132] Az elsőfokú bíróság az I. rendű felperes jövedelempótló járadék megfizetésére irányuló kereseti kérelmét elutasította. Álláspontját azzal indokolta, hogy nem dönthető el, munkaköre mely területéhez kapcsolódna rendkívüli munkateljesítmény, bizonyítási kötelezettségének pedig nem tett eleget, a szakvélemény kiegészítését e tekintetben nem kérte, kizárólag a büntetőeljárásban beszerzett szakvélemény megállapításainak figyelembevételét indítványozta. Ezzel szemben az I. rendű felperes bár hivatkozott arra, hogy a munkaképesség-csökkenése 70 %-os és erőmegfeszítése a munkavégzés során 30 %-os mértékű, az elsőfokú eljárásban mégis mindvégig kérte orvosszakértő kirendelését, indítványát nem vonta vissza.

[133] Az ítéltábla megállapította, hogy az elsőfokú bíróság a perben igazságügyi orvosszakértőt rendelt ki, majd a szakvéleményt az általa a részítéletben kifejtett indokok alapján a bizonyítékok köréből kirekesztette. Arra viszont, hogy a szakvéleményt aggályosnak tartja, nem hívta fel a felek figyelmét a Pp. 317. § (1) bekezdés d) pontjában írt kötelező rendelkezés ellenére, így a szakértői bizonyítás mellőzéséről csak az elsőfokú részítéletből szereztek tudomást. Ez az eljárási szabálysértés lényeges, ekként az elsőfokú részítélet részbeni hatályon kívül helyezését indokolja, mert elzárta az I. rendű felperest attól, hogy új szakértő kirendelését indítványozza az elsőfokú eljárásban, amellyel megalapozhatja kereseti követelését.

[134] A megismételt eljárásban az elsőfokú bíróságnak igazságügyi orvosszakértői véleményt kell beszereznie arra vonatkozóan, hogy az I. rendű felperes milyen mértékű rendkívüli munkateljesítménnyel éri el jelenlegi jövedelmét. Ennek vizsgálata során figyelembe kell vennie az I. rendű felperes munkakörében elvégzendő napi feladatokat, valamint a balesettel összefüggésben kialakult fizikai és pszichés sérüléseit, állapotát.

Protézis jövőbeni költsége (járadék)

[135] E költség megtérítéséről, így a járadékigény megalapozottságáról, következésképpen a járadékfizetési kötelezettség kezdő időpontjáról sem lehet a jelenlegi peradatok alapján megalapozott döntést hozni, ahhoz első lépésben szükséges a protetizálási szint orvosszakértői meghatározása.

[136] Mindazonáltal megjegyzi az ítéltábla, egyetért az alperes okfejtésével abban, hogy tokeképzés nem lehet a járadékszerű teljesítés elrendelésének „oka” (helyesen: célja). A járadék a jövőben időszakonként visszatérően felmerülő vagyoni hátrányok (károk) megtérítésére szolgál [6:527. § (2) bekezdés], amely kétségtelenül előre fizetendő, mégsem lehet – még részben sem – évekkel korábban esedékes, mint a hátrány várható felmerülése. Ilyen rendelkezést nem indokolhat a károsult félelme attól, hogy a kárért helytállni köteles alperes késedelembe esik.

[137] Az ezt érintő fellebbezési ellenkérelem kapcsán rámutat az ítéltábla: az I. rendű felperes fellebbezése sem új tényeket, sem új érvelést nem tartalmaz, mindezeket már 50. számú beadványában kifejtette.

Sérelemdíj

[138] A személyiségi jogsértés felróhatósági alapú jogkövetkezményeként rendelkezik a Ptk. 2:52. § (1) bekezdése akként, hogy az e jogaiban megsértett személy sérelemdíjat követelhet az őt ért nemvagyoni sérelmekért. A Ptk. 2:52. § (2) bekezdése értelmében a sérelemdíjra kötelezés feltételeire – különösen a sérelemdíjra köteles személy meghatározására és a

kimentés módjára – a kártérítési felelősség szabályait kell alkalmazni azzal, hogy a sérelemdíjra való jogosultsághoz a jogsértés tényén kívül további hátrány bekövetkeztének bizonyítása nem szükséges. A Ptk. 2:52. § (3) bekezdése szerint a sérelemdíj mértékének meghatározásánál a bíróságnak az eset körülményeire – különösen a jogsértés súlyára, ismétlődő jellegére, a felróhatóság mértékére, a jogsértésnek a sértettre és környezetére gyakorolt hatására – kell figyelemmel lennie. A sérelemdíj elsősorban az okozott nemvagyoni sérelmek kompenzálására, az elveszett életörömök pótlására hivatott, a sérelmet szenvedett félre koncentrálnó jogvédelmi eszköz. Bár a sérelemdíjban büntető és preventív elemek is megjelennek, elsődleges funkciója, hogy az elszenvedett sérelem hozzávetőleges kiegyensúlyozásáról vagyoni szolgáltatás nyújtásával gondoskodjon (hasonlóan: BH2019. 268.). A bírói gyakorlatban a sérelemdíj összegének meghatározása józan, mértéktartó bírói mérlegeléssel, az eset összes körülményének az értékelésével történik.

[139] Az elsőfokú bíróság az I. és a II. rendű felperes sérelemdíj iránti igénye tekintetében feltárt bizonyítékok okszerű mérlegelése eredményeként határozta meg azok összegét, az ítéltábla nem látott okot annak módosítására, különösképpen a mellőzésére, amire az alperes fellebbezése irányult. Egyetért az I. rendű felperes fellebbezési ellenkérelmében kifejtettekkel: a sérelemdíj iránti igény jogalapjának és összegének megítéléséhez jelen esetben nem szükséges a polgári perbeli orvosszakértői bizonyítás. Az I. rendű felperes sérüléseinek fajtája, mértéke az orvosi iratokból megállapítható, e tekintetben az alperes által vitatott, kizárólag orvosszakértő által megválaszolható szakkérdés nem merült fel, ugyanakkor a beszerzett igazságügyi pszichiátriai és pszichológiai szakvélemény megfelelő adatokat szolgáltatott mind az I., mind a II. rendű felperest ért nemvagyoni sérelmek megállapításához.

[140] Az I. rendű felperest felnőtt élete kezdetén érte egy egész életére kiható, annak minden területét rendkívül hátrányosan befolyásoló, testi és lelki traumát egyaránt okozó baleset, amelynek következményei teljes mértékben nem küszöbölhetők ki, legfeljebb enyhíthetőek. Minden nap szembe kell néznie azzal a megváltoztathatatlan ténnyel, hogy életét súlyos mozgáskorlátozottként, maradandó fogyatékkal kell leélnie, egészséges kortásaival szemben hátrányt szenved a munkavégzésben, a párkapcsolatok és egyéb társas kapcsolatok kialakításában, a szórakozási lehetőségek megélésében, örömforrásai korlátozottá váltak, kapcsolatai beszűkültek. Az igazságügyi pszichiátriai szakvéleményből kitűnően a baleset következtében depresszióssá, deprimálttá vált, ami gátolja a társas kapcsolatok kialakítását, de számottevően megnehezíti megváltozott élethelyzete elfogadását is. Az elsőfokú bíróság e körülményváltozásokat a feltárt peradatok és bizonyítékok alapján körültekintően és teljeskörűen vizsgálta, az I. rendű felperest ért veszteséget kellő súllyal értékelve határozta meg az annak kompenzálására hozzávetőlegesen alkalmas sérelemdíj összegét. Annak leszállítását, avagy mellőzését az ítéltábla nem találta indokoltnak.

[141] Az elsőfokú bíróság a II. rendű felperest ért hátrányokhoz képest arányosan határozta meg a javára megítélt sérelemdíj összegét is. Az igényről való döntéshez elegendő perben feltárt adat állt rendelkezésre, ahhoz a pszichiátriai szakvélemény megfelelő támpontul szolgált. Helyesen mutatott rá az elsőfokú bíróság, hogy a szülő számára a legnagyobb lelki megrázkódtatás az, ha gyermekét szenvedni látja. A II. rendű felperesre hatalmas lelki terhet ró az a tudat, hogy egészséges gyermeke a baleset következtében fogyatékosná vált, élete minden területén segítségre, támogatásra szorul. A II. rendű felperes apaként ebben, valamint az I. rendű felperes hatékony gyógykezeléséhez szükséges feltételek megteremtésében fokozott felelősséget vállal: saját életét alárendelte annak, hogy a fia optimális ellátást, gyógykezelést kaphasson. A lelki terhek mellett ez a fokozott feladatvállalás hosszú távon saját lelki és testi egészségét is hátrányosan befolyásolhatja. A balesettel okozati összefüggésben őt ért nemvagyoni hátrányok ellensúlyozására az elsőfokú részítéletében

megállapított sérelemdíj arányos, a törvényi követelményeknek és a bírói gyakorlatnak megfelel, ezért annak megváltoztatása nem indokolt.

[142] A másodfokú részítéleti, helybenhagyó rendelkezések kapcsán az ítéltábla döntött az elsőfokú perköltségek viseléséről [4/2009. (XII. 14.) PK vélemény I. tétele], figyelembevételével, hogy módosultak a pernyertességi arányok [Pp. 83. § (2) bekezdés]. A kereset pertárgyértékének 53%-a erejéig hagyta helyben az ítéltábla az elsőfokú részítéletet, ebben a részben az I. rendű felperes pernyertes. Ehhez igazodva szállította le az ítéltábla a neki járó elsőfokú perköltséget. A hatályon kívül helyezett rendelkezésekhez társuló elsőfokú perköltségről nem kellett döntenie.

[143] Az I. rendű felperes keresetéhez kapcsolódó elsőfokú eljárási illeték arányos része 1.290.000 forint, amelyből az ítéltábla által helybenhagyott rendelkezésekhez (43.513.333 forint) kapcsolódó illeték arányos összege 786.900 forint. Ezt az összeget az alperes személyes illetékmentessége [Itv. 5. § (1) bekezdés d) pont] folytán az állam viseli. Erre figyelemmel az állam terhén maradó elsőfokú eljárási illeték elsőfokú részítéletben meghatározott összegét az ítéltábla leszállította [Pp. 383. § (6) bekezdés].

[144] Az elsőfokú részítélet hatályon kívül helyezett részeihez kapcsolódó elsőfokú eljárási illeték összege 503.100 forint, amelynek viseléséről az elsőfokú bíróságnak kell a megismételt eljárásban rendelkeznie [Pp. 386. § (3) bekezdés].

[145] A kifejtettekre tekintettel az ítéltábla az elsőfokú bíróság részítéletének fellebbezéssel támadott rendelkezéseit a Pp. 381. §-a alapján részben hatályon kívül helyezte, egyben az elsőfokú bíróságot az érdemi tárgyalási szaktól [Pp. 386. § (2) bekezdés d) pont] új eljárásra és új határozat hozatalára utasította, míg egyebekben – a Pp. 383. § (2) bekezdésének alkalmazásával – helybenhagyta.

[146] Az I. rendű felperes fellebbezésének pertárgyértéke a jövedelempótló járadék és a protézis járadék éves összege ($1550,22 \text{ svájci frank} \times 12 = 18.602,64 \text{ svájci frank}$; $520 \text{ svájci frank} \times 12 = 6240 \text{ svájci frank}$), ami a fellebbezésben megjelölttel egyezően 8.290.734 forint. Az I. rendű felperes a fellebbezéséhez kapcsolódó perköltségigényét az általa csatolt megbízási szerződés szerint 288.000 forint + áfa összegben jelölte meg (bruttó 355.600 forint), mivel azonban az általa támadott elsőfokú részítéleti rendelkezéseket az ítéltábla hatályon kívül helyezte, ezért a Pp. 386. § (3) bekezdése alapján az I. rendű felperes és az alperes ehhez kapcsolódó másodfokú perköltségét csupán megállapította, annak viseléséről a megismételt eljárás eredményéhez képest az elsőfokú bíróságnak kell döntenie. Eszerint az I. rendű felperes által felszámított másodfokú perköltség 355.600 forint, míg az alperes a 32/2003. (VIII.22.) IM rendelet (a továbbiakban: R.) 3. § (2) bekezdése és 4/A. §-a alapján igényelte. Az I. rendű felperes fellebbezésének pertárgyértékéhez igazodóan a hatályon kívül helyezett rendelkezésekhez kapcsolódó perköltségrész 263.230 forintban határozható meg. Az alperes fellebbezésének pertárgyértéke 59.315.924 forint, amelyből a helybenhagyott rendelkezések pertárgyértéke 31.860.828 forint, ami a perérték 53 %-a. Az I. rendű felperes az alperesi fellebbezést érintő perköltségét 355.600 forintban határozta meg, amelyből pernyertességéhez (53 %) mérten 188.468 forint illeti és amelynek megfizetésére az ítéltábla a Pp. 83. § (2) bekezdése alapján az alperest kötelezte. A hatályon kívül helyezett rendelkezések pertárgyértéke 27.455.096 forint (47 %), ezért az I. rendű felperes által az alperesi fellebbezéssel kapcsolatban felszámított perköltség 47 %-át kitevő 167.132 forintot az ítéltábla a már kifejtettek szerint, mellőzve a viseléséről való rendelkezést, csak megállapította. Az alperes a R. 3. § (5) bekezdése és a 4/A. §-a alapján kérte a fellebbezésével kapcsolatos költségei megtérítését. A fellebbezése 53 %-ban alaptalannak bizonyult, ezért a fellebbezési pertárgyérték 47 %-a alapján számított másodfokú perköltsége 361.826 forintban került megállapításra. A fentiek alapján az elsőfokú ítélet hatályon kívül helyezett rendelkezéseivel kapcsolatban az ítéltábla az I. rendű felperes másodfokú perköltségét

összesen 522.732 forintban, az alperesét 625.056 forintban határozta meg [Pp. 386. § (3) bekezdés].

[147] Az alperes fellebbezése a II. rendű felperest érintő részítéleti rendelkezések tekintetében eredménytelen lett, ezért a Pp. 83. § (1) bekezdése alapján köteles a II. rendű felperes fellebbezési eljárási költségének viselésére a R. 3. § (2) és (5) bekezdése alapján.

[148] Az I. rendű felperes fellebbezésének pertárgyértékéhez kapcsolódó feljegyzett fellebbezési eljárási illeték összege 663.260 forint, az alperes fellebbezése alapján feljegyzett illeték összege pedig 2.500.000 forint. Az I. rendű felperes fellebbezésével érintett részítéleti rendelkezések hatályon kívül helyezése folytán a 663.260 forint, valamint az alperes fellebbezése alapján hatályon kívül helyezett rendelkezésekhez kapcsolódó 1.175.000 forint (2.500.000 forint 47 %-a) fellebbezési eljárási illeték viseléséről a megismételt eljárás eredményéhez képest az elsőfokú bíróságnak kell döntenie [Pp. 386. § (3) bekezdés]. Az alperes fellebbezése a pertárgyérték 53 %-át tekintve eredménytelennek bizonyult, ezért a 2.500.000 forint illetékből 1.325.000 forint fellebbezési eljárási illetéket az alperes személyes illetékmentessége folytán az állam visel.

[149] Az ítéltábla a Pp.376. § (1) bekezdése alapján a fellebbezéseket tárgyaláson kívül bírálta el.

Szeged, 2024. április 19.

Dr. Kiss Gabriella sk.
a tanács elnöke

Dr. Lengyel Nóra sk.
előadó bíró

Zanócné dr. Ocskó Erzsébet sk.
táblabíró